

USÛL-İ TEDRÎS-İ ARABÎ
ARAPÇA
KONUŞMA DERSLERİ
اصول تدريس عربى
ARAPÇA
KONUŞMA DERSLERİ
CD
ARAPÇA
KONUŞMA DERSLERİ

ARAPÇA KONUŞMA DERSLERİ

HAZIRLIK KİTABI

أصول تدريس عربي

Hüseyin KARA
Osman DÜZGÜN

Hüseyin KARA, 1953 yılında Rize'nin Güneyce nahiyesinde doğdu. İlkokul, ortaokul, hafızlık ve Arapça öğrenimini bölgede tamamladıktan sonra Mersin İHL'ni bitirdi (1976). Aynı yıl Konya Yüksek İslam Enstitüsüne girdi ve 1980 yılında tefsir-hadis bölümünden mezun oldu. Sırası ile Antalya, Denizli, Adana, Konya ve Ankara'da lise ve Anadolu İmam Hatip Liselerinde 25 yıl öğretmenlik yaptı. Bu arada (1993-1997) Arap Dili ve Edebiyatında "Arabic Dialect Spoken in Turkey" konulu doktorasını Tiflis-Gürcistan'da tamamladı. 2006'da emekli oldu.

Evli ve dört çocuk babası olan Kara, Arapça ve İngilizce bilmektedir.

e-mail: huseyinkara1953@hotmail.com

Eserleri:

1. Eğitimde Anadolu Modeli.
2. Zamanın Mekânın ve İnsanın Kutsiyeti.
3. Arapça Konuşma Dersleri Dersleri**,** Hazırlık, I, II, III.
4. Türkiye'de Konuşulan Arapça Lehçeler (Arabic Dialect Spoken in Turkey)

Osman DÜZGÜN, 1979 yılında Ankara'da doğdu. 2003 yılında Ankara Üniversitesi, Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalından mezun oldu. 2004 yılında Kara Lisan Okulu'nda vatani görevini tamamladı. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde 2005'te Yüksek Lisansını tamamladı ve aynı yıl Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalına Araştırma Görevlisi olarak atandı. 2008-2009 öğretim yılında Şam Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı Bölümünde görev yaptı. Halen Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Doktora programına devam etmektedir. Evli ve bir çocuk babasıdır.

e-mail: osmanduzgun1979@hotmail.com

Eserleri:

1. Arapça Kelime Hazinesi.
2. Arapça – Türkçe, Türkçe – Arapça Parmak Sözlük.
3. Osmanlıca – Türkçe Parmak Sözlük.
4. Arapça Konuşma Dersleri**,** Hazırlık, I, II, III.
5. Cep Arapça Konuşma Kılavuzu.

İÇİNDEKİLER

II. BÖLÜM
NAHİV
(SÖZDİZİMİ-SENTAKS)

III. BÖLÜM
SARF
(MORFOLOJİ)

ÖN SÖZ

Arapça, günümüzde 23 ülkede resmi dil, birçok İslam ülkesinde de ikinci dil olarak kullanılmaktadır. İletişim imkanlarının çoğalmasıyla dünyamız gittikçe küçülürken, bazı dillerin önemi artmaktadır. Arapça da son yıllarda önemi artan dillerin başında gelmektedir.

Arapça, dinimizin dili olması bakımından, bütün Müslümanların ana dillerinden sonra ikinci dil olarak öğrenmeleri gerekli olan bir dildir. Zira dinimizin ana kaynağı olan Kur'an-ı Kerim Arapçadır. Onu bütün insanlığa tebliğ eden Hz. Muhammed (sav) Arapça konuşmuştur. Dolayısıyla dinimizin ikinci kaynağı olan hadisler de orijinalleri itibarı ile Arapçadır. Günümüze kadar pek çok İslam âlimi, kitap ve sünnetten anladıklarını Arapça olarak yazıya aktarmışlardır. İşte bu kadar büyük bir hazineden yararlanmanın yolu Arapça bilmekten geçmektedir. Özellikle de ilahiyatçıların Arapçada yeterli bir seviyeleri olması kaçınılmazdır. Ayrıca ibadet dilimizin de Arapça olduğu dikkate alındığında, önce harfleri doğru telaffuz etmek ve sonrasında da ibadetlerde okuduklarının ne anlama geldiğini bilmek bir Müslüman için hayli önem arz etmektedir. Bir de buna küreselleşen dünyada, özellikle komşularımız olan Arap ülkeleri ile ticârî ve kültürel ilişkilerimizin şimdiye kadar hiç olmamış bir seviyede gelişmiş olması dikkate alındığında, bu coğrafyayla iletişim dili olarak Arapçanın öğrenilmesine olan ihtiyaç bizim açımızdan daha belirgin hale gelmiştir.

Özellikle bizim milletimiz gibi Araplarla asırlar boyu birlikte aynı devlet çatısı altında yaşamış, gerek dinî tabirlerin aynı oluşu, gerekse İslam medeniyetinin bizleri şekillendirmesinden kaynaklanan ortak kavramlarımızı

bugün hâlâ kullanıyor olmamız Arapça bilmemizi gerekli kılan diğer unsurlardandır. Zaman zaman da olsa Arapça bilmeyişinden dolayı bazı aydınlarımızın telaffuz ve yazım hatalarına düştükleri görülmektedir.

Elinizdeki bu eser, diğer üç kitapta bulunan Arapça cümleleri okuma-yazma ve anlamayı kolaylaştırmak için, okuyucuların istifade edebileceği orta düzeyde bir hazırlık kitabı olarak tarafımızca telif edilmiştir.

Çalışmamızın Arapça öğrenmek isteyen herkese yararlı olması dileğiyle… Çalışma bizden, başarı Allah'tandır.

Ankara 2010

Hüseyin KARA / Osman DÜZGÜN

I. BÖLÜM
ARAPÇA HARFLER VE HAREKELER

Hareflerin İsimleri ve Mahreçleri (Çıkış Yerleri)

Her dil ses bilgisi (telaffuz-fonetik), biçimbilgisi (sarf-morfoloji) ve sözdizimi (nahiv-sentaks) olmak üzere 3 bölümde incelenir. Arapçanın doğru olarak telaffuzu sarf ve nahiv kadar önemli olduğundan, harflerin telaffuzunu başlangıçtan doğru öğrenmek gerekir. Harf, müzikte nota gibidir. Nota, nasıl belli bir sesi gösterirse, harf de belli, tek, diğer harflerden ayrı bir sesi gösterir.

ARAP ALFABESİ – أَلِفْبَاءُ الْعَرَبِيَّةِ		
ا	**Elif**	**E,A**
ب	**Be**	**B**
ت	**Te**	**T**
ث	**Se**	**S**
ج	**Cim**	**C**
ح	**Ha**	**H**
خ	**Hı**	**H**
د	**Dal**	**D**

ذ	**Zel**	**Z**
ر	**Ra**	**R**
ز	**Ze**	**Z**
س	**Sin**	**S**
ش	**Şın**	**Ş**
ص	**Sad**	**S**
ض	**Dad**	**D**
ط	**Tı**	**T**
ظ	**Zı**	**Z**
ع	**‘Ayn**	**‘A**
غ	**Gayn**	**G**
ف	**Fe**	**F**
ق	**Kaf**	**K**
ك	**Kef**	**K**

ل	**Lam**	**L**
م	**Mim**	**M**
ن	**Nun**	**N**
هـ	**He**	**H**
و	**Vav**	**V**
ي	**Ye**	**Y**

ء / ا - ELİF, HEMZE – (a/e/i/u) : Mahreci (çıkış noktası) gırtlak köküdür. Hemze ses telleri kapanıp şiddetli açılarak çıkarılan sert bir sestir. **A** ile **E** arasında bir sestir. Ağız Türkçedeki E sesi çıkarılırken açıldığından biraz fazla açılırsa, bu ses doğru olara çıkar. Elif harekelerden esre'yi aldığında **İ**; ötreyi aldığında **U**; Fethayı aldığında **E** sesini verir. Elif harfi harekeli olduğunda hemze adını alır.

ب - BE – (b) : Dudaklar sıkılıp çabucak açılarak çıkarılan bir sestir. Türkçedekinden biraz daha farklıdır. Daha patlamalı bir sestir.

ت - TE - (t) : Dil, üst dişlerin yarısının birazcık yukarısına yavaşça dokundurularak çıkarılan ince bir sestir.

ث - SE - (s) : Dilin, üst ve alt dişlerin arasına sokulmasıyla çıkarılan yumuşak, ıslıklı, ince ve peltek bir sestir.Bu ses Türkçede bulunmamaktadır.

ج - CîM – (c) : Bu ses, dilin, üst dişlerin az gerisinde damağa değdirilmesiyle çıkarılır.

ح - HA - (h) : Boğaz tamamen açıkken ses telleri sıkıştırılarak boğazı biraz sıkmak suretiyle gırtlaktan çıkarılır.Kalın bir sestir. Yorgunken nefes nefese kaldığımızda çıkan kalın H sesidir. Bu sesi çıkarıp çıkaramadığımızdan emin olabilmek için başparmağımızı gırtlağımıza hafifçe bastırırız, eğer gırtlak kıpırdayıp yukarı doğru hareket ederse sesi doğru olarak çıkartıyoruz, demektir. Türkçede olmayan bir sestir.

خ - HA/HI - (h): Boğazı hırıldatmak suretiyle çıkarılan bir sestir. Kalın bir sestir. Bu ses çıkarılırken de gırtlak hafifçe oynar ve yukarı doğru hareket eder. Türkçede olmayan bir sestir. ح ile karıştırılmamalıdır, zira ikisi tamamen farklı seslerdir.

د - DÂL - (d) : Dil üst dişlerin ucuna değdirilerek sert bir solukla çıkarılan **D** sesidir. İnce bir sestir.

ذ - ZÂL - (z) : Peltek, ince bir sestir. Dil, üst ve alt dişler arasına sıkıştırılarak şiddetle soluk verilirse bu ses çıkar. Türkçede olmayan bir sestir.

ر - **RÂ - (r) :** Türkçedeki **R** sesi gibidir, ancak Türkçedeki R dilin, üst diş etlerine yaklaştırılmasıyla çıkarılır. Arapçada bu ses çıkarılırken dil, damağa daha yakındır. Üstün ve Ötrede kalın, esrede ince okunur.

ز - **ZÂY - (z) :** Dişler hafifçe sıkılarak çıkarılan **Z** sesidir. **ذ** sesinden farklı olarak keskin ince bir sestir.

س - **SÎN –(s) :** Dişler arasından çıkarılan ıslıklı, keskin **S** sesidir. **ث** sesinden farklı olarak keskin ince bir sestir.

ش - **ŞÎN – (ş) :** Dil, üst diş etlerine belli belirsiz dokundurularak dişler arasından çıkarılan bir sestir.

ص - **SÂD – (s) :** Dişler sıkılıp dil, damağa iyice yaklaştırılarak çıkarılan dolgun,tok bir sestir. س ile karıştırılmamalıdır. Dâima kalın bir sestir. Bu ses Türkçede bulunmamaktadır.

ض - **DÂD – (z) :** Dil, sağ veya sol üst azı dişinin üzerin getirilerek çıkarılan çok kalın **D** ile kalın **L** veya çok kalın **Z** arasında tok, dolgun, kalın bir sestir. Bilindiği kadarıyla yalnızca Arapçada olan bir sestir. Bu yüzden Araplar, Arapçaya **Lugatu't –Dâd (Dâd Dili)** de derler.

ط - **TÂ / TI- (t) :**Dilin üst yüzü damağa yapıştırılır, dilin ucu üst dişlerin iç tarafina bastırılıp kaldırılırsa bu ses çıkar. **ط** kalın, dolgun bir T sesidir. **ت** ya da ض ile karıştırılmamalıdır. Türkçede olmayan bir sestir. Dâima kalındır.

ظ - ZÂ/ZI - (z) : Dilin üst yüzü damağa yapıştırılır, dilin ucu üst dişlerin iç tarafına iyice yaklaştırılır, soluk verilirse çıkan vızıltı, kalın ses ظ harfinin gösterdiği sestir. Türkçede olmayan bir sestir. Dâima kalındır.

ع -'AYN – (a / i /u) : Ses telleri sıkıştırılarak gırtlaktan çıkarılan bir sestir. Bu sesi çıkardığımızdan emin olabilmek için baş parmağımızı gırtlağımızın üzerine koyarız, eğer gırtlak kıpırdayıp yukarı doğru hareket ederse çıkan ses doğru sestir. ع sesini **hemze** sesiyle karıştırmamak gerekir, zira ikisi birbirinden tamamen farklıdır. Türkçede olmayan bir sestir.

غ - ĞAYN - (ğ) : Dil kökü damağa doğru yaklaştırılarak, dilin ucu da yumuşak damağa yapıştırılarak dilin kökünden çıkarılan tok, dolgun bir sestir. Türkçedeki **Ğ** sesine benzer.

ف - FE - (f) : Üst dişlerin alt dudağa hafifçe değdirilmesiyle çıkan **F** sesidir. İnce bir sestir.

ق - KÂF - (k) : Dil kökünden çıkarılan çok kalın, son derece tok bir **KA** sesidir. Türkçede olmayan bir sestir. Kuvvetli ve kalın bir sestir.

ك - KEF - (k) : Dil ortası ile yumuşak damaktan çıkarılan bu ses, Türkçedeki KE sesinden biraz daha kalındır. Kuvvetli ve ince bir sestir.

ل – LÂM – (l) : Dil ucunun iki yanının, üst-ön dişetlerine dokundurulması suretiyle çıkar. İnce bir sestir. Türkçedeki **L** sesi gibidir.

م - MÎM - (m) : Dudaklar kapatılır, genizden ses verilir, dudaklar açılınca çıkan **M** sesidir. İnce bir sestir.

ن - NÛN - (n) : Dil üst dişlerin diplerine dokunurken genizden gelen **N** sesidir. İnce bir sestir.

و – VÂV - (v) : Dudaklar yuvarlaklaştırılıp ileriye doğru uzatılması suretiyle kalın bir **V** sesi çıkarılır. İngilizcedeki **W (double v)** sesidir. Bu ses Türkçede yoktur, V sesi ile karıştırılmamalıdır. Türkçedeki V sesi üst dişlerin alt dudaklara dokundurulmasıyla çıkarılır, oysa bu sesin dişlerle ilgisi yoktur.

ه - HE - (h) : Boğazın, göğüsle birleştiği noktadan çıkar. Ses yolu açıkken göğüsten gelip gırtlaktan çıkarılan **H** sesidir. ح sesinden farklı olup ince bir sestir.

ي - YE- (y) : Yumuşak damaktan çıkarılan Y sesidir. Dil ortasını, üst damağa dokundurmak suretiyle çıkar. İnce bir sestir.

Harflerin Yalın, Başta, Ortada ve Sonda Yazımı

SONDA	ORTADA	BAŞTA	YALIN
ـــا	ـــا...	ا*	ا Elif
ـــب	ـــبـــ	بـــ	ب Be
ـــت	ـــتـــ	تـــ	ت Te
ـــث	ـــثـــ	ثـــ	ث Se
ـــج	ـــجـــ	جـــ	جCim
ـــح	ـــحـــ	حـــ	ح Ha
ـــخ	ـــخـــ	خـــ	خ Hı
ـــد	ـــد...	د...*	د Dal
ـــذ	ـــذ...	ذ...*	ذ Zel
ـــر	ـــر...	ر...*	ر Râ
ـــز	ـــز...	ز...*	ز Ze
ـــس	ـــســـ	ســـ	س Sin
ـــش	ـــشـــ	شـــ	ش Şın
ـــص	ـــصـــ	صـــ	ص Sad
ـــض	ـــضـــ	ضـــ	ضDad

ـــط	ـــطـــ	طــ	ط Tı
ـــظ	ـــظـــ	ظــ	ظ Zı
ـــع	ـــعـــ	عــ	ع ‘Ayn
ـــغ	ـــغـــ	غــ	غ Gayn
ـــف	ـــفـــ	فــ	ف Fe
ـــق	ـــقـــ	قــ	ق Kaf
ـــك	ـــكـــ	كــ	ك Kef
ـــل	ـــلـــ	لــ	ل Lam
ـــم	ـــمـــ	مــ	م Mim
ـــن	ـــنـــ	نــ	ن Nun
ـــه	ـــهـــ	هــ	هــ He
ـــو	...ـــو	*و...	و Vav
ـــي	ـــيـــ	يــ	ي Ye

*** Bu harfler kendisinden sonraki harflere birleşmezler.**

Bitişmelerden Çıkarılan Genel Sonuçlar:

1. Altı harfin kendisinden sonrakine, yani solundakine bitişmediğine dikkat ediniz. Bu harfler; ا، ر، ز، د، ذ، و harfleridir. Ancak bu altı harf de dahil bütün harflerin kendisinden öncekine, yani sağındakine bitiştiğine dikkat ediniz.

2. Bütün harfler gerek kendisinden sonrakine, gerekse öncekine bitişsin hepsi de **(ـــــــ)** şeklinde bir köprüyle bitişirler.

3. Harflerin bir kısmının satır çizgisinin altına sarkan kuyrukları ya da gövdeleri olduğunda ve bu sarkan kısımların kendisinden sonrakine bitişmeyen harfler hariç diğerlerinde başta ve ortada, bitiştikleri için tamamen kalktığına dikkat ediniz.

4. Harflerin başta ve ortada bitişme esnasında gövde ya da kuyruklarını yitirmelerinden dolayı şekillerinden yitirdiklerine dikkat ediniz.

5. Bütün harflerin sonda yazılırken eski şekillerine döndüklerine dikkat ediniz.

6. Bitişme esnasında bazı harflerin iyice şekil değiştirdiklerine dikkat ediniz.Bu harfler; ع، غ، ك، ه، ي harfleridir.

7. **ه** he harfinin tek başına,kelime başında, kelime ortasında ve kelime sonunda olmak üzere 4 yerde de tamamen birbirinden değişik yazıldığına dikkat ediniz.

Arap Harflerinin Okunuşları

Harekeler (الحَرَكَات)

Arapçada sesli harf yoktur. Bunun yerine harflere ses veren işaretler vardır; bu işaretlere **hareke** denir. Harekeler 3 tanedir;

Üstün: Harfin üzerine konur. **A** ile **E** arasında bir sestir. Ağız, Türkçedeki E sesi çıkarılırken açıldığından biraz daha fazla açılırsa bu ses çıkar. İnce harflere E, kalın harflere a'ya yakın bir ses verdirir. ـَـ şeklinde harfin üzerine gelen bir işarettir.

أَكَلَ	وَضَعَ	كَتَبَ	جَلَسَ
ekele	vada'a	ketebe	celese
حَمَلَ	رَكَضَ	كَسَرَ	وَدَعَ
hamele	rakada	kesera	vede'a

Esre: Harfin altına konur. **İ** sesi verir. ـِـ şeklinde harfin altına gelen bir işarettir.

وَرِثَ	وَثِقَ	عَلِمَ	أَذِنَ
verise	vesika	'alime	ezine

عَمِلَ   أَرِقَ   وَزِنَ   رَكِبَ

rakibe   vezine   erika   ‘amile

Ötre: Harfin üstüne konur. U sesi verir. ـــــُـــــ şeklinde harfin üzerine gelen bir işarettir.

عَظُمَ   كَمُلَ   حَسُنَ   كُتِبَ

kutibe   hasune   kemule   ‘azume

صَعُبَ   ضُرِبَ   كُسِرَ   نُقِلَ

nukile   kusira   duribe   sa‘ube

Not: Bu harekelerin Arapçadaki isimleri şunlardır:

Üstün Fetha فَتْحَة

Esre Kesra كَسْرَة

Ötre Damme ضَمَّة

Okumada Diğer Unsurlar

Cezm / Sükun (سُكُون) :

Harflerin okunmasında bir de cezm vardır. Bu işaret de harfin üzerine konur, üzerine geldiği harfte **durma**mızı sağlar. ـــْـــ şeklinde harfin üzerine gelen bir işarettir.

أَنْ   أَوْ   لَنْ   عَنْ

'an   len   ev   en

كَمْ   مَنْ   مِنْ

min   men   kem

Not: Arapçada üzerinde hareke bulunan harflere **muteharrik / harekeli**, cezm bulunan harflere **sakin / harekesiz** harf denir.

Not: Cezm kelimenin başında bulunmaz, ya kelimenin sonunda ya da ortasında olur.

Şedde (شَدَّة) :

Harfin üzerine gelir.Bir harfi iki kere okutur. Bir harf art arda iki kez gelirse ve ilki cezmli, ikincisi de muteharrik, yani harekeli ise **şedde** gelir. ـــّـــ şeklinde harfin üzerine gelen bir işarettir. Örnekleri inceleyelim;

ظَنَّ ⟸ ظَنْنَ　　　　شَدَّ ⟸ شَدْدَ

zanne　　　　şedde

كُلُّ ⟸ كُلْلُ　　　　فَرَّ ⟸ فَرْرَ

kullu　　　　ferra

Not: Harfin altına konan kesra, eğer şeddeli bir harfin altına konacaksa şeddenin altına da konabilir, yaygın olan kullanım da budur. ‘Allim örneğinde olduğu gibi…

Medd / Uzatma Harfleri (حُرُوفُ المَدَّ / العِلَّة) :

Arapçada medd (uzatma) harfi dediğimiz 3 harfin görevi kendisinden önceki harfin verdiği sesi uzatmaktır.Bu harfler ا،و،ي dir.

Bunlar uzatma harfi görevi yaparken hareke **almaz**lar ve bu durumda elif'ten önceki harfin harekesi fetha, vav'dan önceki harfin harekesi damme, ye’den önceki harfin harekesi de kesra olur.

Dolayısıyla bu harflerden elif kendisinden önceki harfi **Â**, vâv kendisinden önceki harfi **Û**, ye **Î** diye uzatır.

(ا) Elifle İlgili Örnekler :

قَالَ كَانَ تَابَ سَادَ زَار

zâra sâde tâbe kâne kâle

مَالَ أَرَادَ بَادَرَ شَافَعَ سَامَع

sâme‘a şâfe‘a bâdera erâde mâle

(ي) Ye ile ilgili Örnekler:

قِيلَ بِيعَ كِيلَ كِيدَ نِيلَ

nîle kîde kîle bî’a kîle

خِيفَ بَارِي بَادِي ثَانِي خَالِي

hâlî sânî bâdî bârî hîfe

(و) Vâv ile ilgili Örnekler:

يَقُومُ يَكُونُ يَزُورُ يَصُومُ يَعُودُ

ye‘ûdu yesûmu yezûru yekûnu yekûmu

يَجِدُونَ	يَصِفُونَ	يَقُولُونَ	يَدُورُونَ
yecidûne	yasifûne	yekûlûne	yedûrune

Not: Medd harflerinin bir ismi de **illet harfleri**dir. Bu ifade Arapçada çok kullanıldığından bilmekte fayda vardır.

Uyarı: Uzatma Arapçanın çok önemli bir özelliğidir. Kelimelerin oldukça büyük bir oranında uzatmaya rastlarız. Örneklerde de görüldüğü gibi kelimelerin bir hecesinde uzatma olabileceği gibi birkaç hecesinde de olabilir.

Medde / Uzatma işareti (المَــــدَّة):İki elif harfi yan yana bulunursa, bunlar tek harf olarak yazılır, harfin uzun okunacağını göstermek için, üzerine medde مَــــدَّة denilen uzatma işareti konur. ~ şeklinde harfin üzerine gelen bir işarettir.

أَخَذَ + أ = أَأْخَذَ ⟸ آخَذَ

âhaze ehaze

أَذِنَ + أ = أَأْذِنَ ⟸ آذَنَ

âzene Ezine

أَمَرَ + أ = أَأْمِرٌ ⟸ آمِرٌ

âmirun emera

أَكَلَ + أ = أَأْكِلٌ ⟸ آكِلٌ

akilun ekele

Tenvin (التَّنْوِين):

Tenvin, nûn'lamak demektir; yani kelimeyi **N** sesiyle bitirmektir. Tenvin isimlerin sonunu çift hareke ile okumaktır.

Tenvin kelimenin **son harf**inde olur. 3. harekenin de ayrı ayrı tenvinleri vardır.

Fethanın Tenvini:

Üzerine geldiği harfi **–EN/ AN** şeklinde okutur. ـــــًــــ şeklinde gösterilir.Örnekleri inceleyelim;

صَغِيراً كَبِيراً كَرِيماً

sağîr**an** kebîr**an** kerîm**en**

ظَهِيرًا فَقيرًا سُبَاتاً

zahîr**an** fakîr**an** subât**en**

قِطَّةً   مَسَاءً   أَبَدًا

kittat**en**   mesâ**en**   ebed**en**

Not: Üstünün tenvininde tenvin işareti örneklerde de görüldüğü gibi destek elifi dediğimiz bir elif ile birlikte yazılır. Bu elif yalnızca bir yazım kuralı olarak gelir. Ancak kapalı te dediğimiz ـــــة / ة harfiyle biten kelimelerde destek elif yazılmaz. Aynı şekilde hemze için de destek elifi yazılmaz.Örnekte olduğu gibi,

مَاءً   نَبَأً   رِدَاءً   مَسَاءً

mâ’**en**   nebe’**en**   ridâ’**en**   mesâ’**en**

سَمَاءً   خَطَاءً   جَزَاءً

semâ’**en**   hatâ’**en**   cezâ’**en**

Aynı şekilde Elif-i maksûra dediğimiz ى harfiyle biten kelimelerin sonuna da destek elifi gelmez. Örneklerde olduğu gibi,

مَعْنًى   مِعًى   مَرْعًى   مُشْتَرًى

ma‘n**en**   mi‘**an**   mer‘**an**   muşter**en**

Kesranın Tenvini : Altına geldiği harfi –İN şeklinde okutur. ـــــــٍ şeklinde gösterilir. Örnekleri inceleyelim;

كَرِيمٍ   كَبِيرٍ   صَغِيرٍ

sağîr**in**   kebîr**in**   kerîm**in**

سُبَاتٍ   فَقِيرٍ   ظَهِيرٍ

zahîr**in**   fakîr**in**   subât**in**

أَبَدٍ   مَسَاءٍ   قِطَّةٍ

kittat**in**   mesâ**in**   ebed**in**

Dammenin Tenvini:

Üzerine geldiği harfi –UN şeklinde okutur. ـــــــٌـــــ şeklinde gösterilir. Örnekleri inceleyelim;

كَرِيمٌ   كَبِيرٌ   صَغِيرٌ

sağîr**un**   kebîr**un**   kerîm**un**

سُبَاتٌ   فَقِيرٌ   ظَهِيرٌ

zahîr**un**   fakîr**un**   subât**un**

أَبَدٌ   مَسَاءٌ   قِطَّةٌ

kittat**un**   mesâ**'un**   ebed**un**

Not: Tenvin genellikle bir kelimenin belirsiz olduğunu göstermek için gelir.

Birkaç Harf Hakkında Temel Bilgiler

Alfabede zikretmediğimiz ancak bir takım görevleri olan birkaç harfimiz vardır. Bunları alfabede zikretmememizin sebebi bunlar farklı bir ses ya da farklı bir harf değildirler. Bazı harflerin değişik görev üstlenmiş hâlleridirler.

Bunlardan aşağıda ayrıntılı olarak ele alacağımız **hemze**, elif harfinin değişik görev üstlenmiş şekli; **elif-i maksûra**, ye harfinin değişik görev üstlenmiş şekli; **tenis te'si**, te harfinin değişik görev üstlenmiş şekli; **lâmelif** ise lâm ve elif harflerinin bir araya gelince yalnızca yazım olarak değişik yazılmış şeklidir.

Hemze (الْهَمْزَة) :

Hemze elif harfinin **hareke almış** şeklidir. Diğer bir değişle kısa sesli eliftir. Bilindiği üzere elif harfi uzatma harfidir, dolayısıyla kısa değil uzun bir sestir.

(ء) şeklinde bir harftir. Hemze tek başına (ء), elif üzerine hemze (أ), vâv üzerine hemze (ؤ), ye üzerine hemze (ئ), diş üzerine hemze (ـــئـــ) olmak üzere elif harfine göre değişik şekillerde gelmektedir. Tabloyu inceleyelim;

sonda:	**ortada:**	**başta:**
ـؤ ـأ، ـئ، ـؤ، ء	**ـأ، ئـ، ـئـ ،**	أ،إ
خَطَأٌ ، هَنِيءَ ، دَنُؤَ ، مَسَاءٌ	سَأَلَ، نَائِمٌ، بَرِيئَةٌ، مُؤْمِنٌ	أَكْبَرُ ، إِذْنٌ

Not: Hemze eğer elif üzerine yazılırsa ve harekesi de kesra olursa elifin altına konur. إِذْنٌ örneğindeki gibi…

Kısa Elif / Elif-i Maksûra (الأَلِف المَقْصُورَة):

Uzatma harflerindendir. Kendisi hareke almaz. Kısa sesli elif harfidir. ى şeklinde gösterilir. Yalnızca kelimenin sonunda bulunur.

إِلَى	لَيْلَى	عَلَى
ilâ	Leylâ	‘alâ
مُصْطَفَى	مُوسَى	عِيسَى
Mustafâ	Mûsâ	‘Îsâ

Not-1 : Elif-i maksûra, ye harfiyle karıştırılmamalıdır, zira ye harfi noktalıdır.

Not-2 : Alfabenin ilk harfi olan diğer elif harfinin ismi elif-i memdude / uzun elif (الأَلِف المَمْدُودَة) dir.

Kapalı te / Tenis Te’si (التَّاء المَرْبُوطَة) :

ة / ـــة şeklinde gösterilen bir harftir. Kelimenin **sonuna** gelir.

Te harfidir. Açık te dediğimiz ت harfinden farklı olarak isimlerin sonuna gelir.

Dişillik ifade eder. Pratikte H sesiyle bitirilip telaffuz edilmez, ancak hareke verip T sesiyle okumak da mümkündür.

medres**eh** / medrese**tun**	مَدْرَسَةٌ
mektebe**eh** / mektebetun	مَكْتَبَةٌ
kitâb**eh** / kitâbe**tun**	كِتَابَةٌ
mârr**ah** / mârra**tun**	مَارَّةٌ
mâdd**eh** /mâdde**tun**	مَادَّةٌ

Not: Kapalı te sonuna bir ek bitiştiğinde açılır, açık te halini alır.

مَدْرَسَتُكَ	⟸	ك	+	مَدْرَسَة
senin okulun		senin		okul
حَقِيبَتُهُ	⟸	ه	+	حَقِيبَة
onun çantası		onun		çanta

Not: Kapalı te ‘ye **yuvarlak te, bitişik te, tenis (dişillik) te’si** de denir.

Lâmelif (لاَم أَلِف) :

Arapçada lâm ve elif harfi bitişecek olursa özel bir şekil kazanır. Bazı kitaplarda alfabenin harfleri sayılınca aralarında lâmelif de sayılır. Ancak lâmelif, lâm ve elif harflerinin bitişmiş şeklidir, yani yeni bir harf ya da yeni bir ses değildir. O yüzden biz lâmelifi alfabe harfleri arasında zikretmedik.

Lâmelif (لا) şeklinde gösterilir. Buradaki elif eğer hareke almış elifse yani hemze olmuşsa bu kez hemze de (لأ) şeklinde yazılır. Örnekleri inceleyelim ;

اِحْتِلاَلٌ	الأَحَدُ
ihtilâlun	el-ehadu

Belirlilik Takısı / Harfi Tarif (حَرْفُ التَّعْرِيف) :

Arapçada belirlilik takısı denen **elif-lâm** (ال) **takısı** isim ve sıfatların başına gelir

* Bu takı başına geldiği kelimeyi **belirli** (marife) yapar (yani bilinen bir kelime yapar).

* Elif-lâm geldiği zaman kelime artık **tenvin almaz**.

Elif-lâm takısının lâmı bazen okunur, bazen okunmaz bu da bu takının başına geldiği harfe bağlıdır. Bu açıdan harfler kamerî ve şemsî harfler olmak üzere ikiye ayrılır.

28 harfin 14'ü **kamerî**, 14'ü de **şemsî**'dir.

Bir harfin kamerî ya da şemsî olması elif-lâm takısındaki lâm harfinin okunuşunu etkiler. Eğer elif-lâm takısı kamerî bir harfin başına gelmişse lâm harfi okunur, ancak şemsî bir harfin başına gelmişse lâm okunmaz yerine şemsî harf şeddelenir (yani iki kez okunur).

Dolayısıyla kamerî harfler ile şemsî harfler hangileridir, bunları bilmek gerekecektir. İşi kolaylaştıracağını umduğumuz bir yöntem bulunmaktadır. Aşağıdaki cümlede bütün kamerî harfler toplanmıştır. Eğer bir harf bu cümlede yoksa o,şemsî'dir demektir;

أَبْغِ حَجَّكَ وَخَفْ عَقِيمَهُ

Şimdi örneklere geçelim;

Kamerî Harfler :

أ	خ	ح	ج	ب
اَلأَحَدُ	اَلْخَلْقُ	اَلْحَمْدُ	اَلْجُوعُ	اَلْبِرُّ
e**l**-**e**hadu	e**l**-**h**alku	e**l**-**h**amdu	e**l**-**c**û'u	e**l**-**b**irru

ع غ ف ق ك

اَلْعَالِمُ اَلْغَنِيُّ اَلْفَلَقُ اَلْقَلَمُ اَلْكَبَدُ

e**l-k**ebedu e**l-k**alemu e**l-f**elaku e**l-g**aniyyu e**l-‘â**limu

م و ه ي

اَلْمَاءُ اَلْوَرَقُ اَلْهِدَايَةُ اَلْيَقِينُ

e**l-y**akînu e**l-h**idayetu e**l-v**araku e**l-m**â'u

Yukarıda, önüne harfi-tarif alan kelimeler kamerî bir harf ile başladıkları için buralarda kelimelerin önüne gelen elif-lâm takılarındaki lâm harflerini okuduk. Buralardaki lâm harflerini okuduğumuz için yazıda da üzerine okunduğu anlamında hareke koyduk.

Şemsî Harfler :

ت ث د ذ ر

اَلتَّائِبُ اَلثَّقِيلُ اَلدِّينُ اَلذَّاكِرُ اَلرَّسُولُ

e**r-r**esûlu e**z-z**âkiru e**d-d**înu e**s-s**akîlu e**t-t**â'ibu

ز س ش ص ض

اَلزَّيْتُونُ اَلسَّلَامُ اَلشَّمْسُ اَلصَّبْرُ اَلضَّلَالُ

e**d-d**alâlu e**s-s**abru e**ş-ş**emsu e**s-s**elâmu e**z-z**eytûnu

ط ظ ن ل

اَلطَّارِقُ اَلظِّلُّ اَلنَّعِيمُ اَللَّطِيفُ

e**l-l**atîfu e**n-n**a‘îmu e**z-z**illu e**t-t**âriku

Yukarıda, önüne harfi-tarif alan kelimeler şemsî bir harf ile başladıkları için buralarda kelimelerin önüne gelen elif-lâm takılarındaki lâm harflerini okumadık, yerine kelimenin ilk harfini şeddeledik, yani iki kere okuduk. Buralardaki lâm harflerini okumadığımız için yazıda da üzerine okunmadığı anlamında hareke koymadık.

Harfi-i Tarif ile İlgili Özellikler ve Geçiş / Ulama (Vasl):

1. Başında belirlilik takısı bulunan kelimeler artık belirli olurlar, böyle kelimelere dilde, **marife kelime** denir. Ancak başında belirlilik takısı bulunmayan ve sonu tenvinle biten belirsiz bir şeyi gösteren kelimelerle de **nekre kelime** denir.

2. ال takısının **elifi** söz başında daimâ okunur (kendisinden sonraki harf ister şemsî, ister kamerî olsun);

eş-şemsu اَلشَّمْسُ el-veledu اَلوَلَدُ

el-kitabu اَلكِتَابُ

Ancak söz arasında **geçiş** yapılır yani elif-lâm takısı almış kelimeden önceki kelimenin son harfi elif-lâm takısındaki lâm harfine ulanır (bağlanır) ve elif yazıldığı hâlde **okunmaz,** eğer elif-lam takısının başına geldiği kelime şemsî bir harfle başlıyorsa lâm harfi de okunmayacağından hem elif hem de lâm **okunmaz**.

حَضَرَ الطِّفْلُ حَضَرَ اَلْمُعَلِّمُ

Hada**ra'**t-tiflu Hada**ra'l**-mu'allimu

3. Elif-lâm takısından önce lâm (ل) gelirse elif düşer ve yazılmaz. düştüğü için okumada da olmaz;

li'l-veledi لِلْوَلَدِ ⇦ اَلْوَلَد + ل

li'z-zemâni لِلزَّمَان ⇦ اَلزَّمَان + ل

4. Son harfinin harekesi tenvin olan bir kelimeden önce, hemze-i vasl (yani elif) ile başlayan bir kelimeye geçerken tenvindeki nûn harfi esreli olarak okunur. Mesela:

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ — (كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحِ نِ الْمُرْسَلِينَ)

Kezzebet kavmu nûhin el-murselîn — Kezzebet kavmu nûhini'l-murselîn

وَنَادَى نُوحٌ ابْنَهُ. — (وَ نَادَى نُوحُ نِ ابْنَهُ)

Ve nâdâ Nûhun ibnehû — Ve nâdâ Nûhuni'bnehû

Özel İmlâlı Kelimeler

a. Bazı kelimelerde elif harfi yazıldığı hâlde okunmaz;

ene أَنَا

mi'etun مِائَةٌ / مِئَةٌ

b. Aynı şekilde besmelede, اِسْمٌ kelimesinin elifi yazılmaz ve okunmaz;

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

Bismi’llahi’r-rahmâni’r-rahîm

c. Aynı şekilde اِبْنٌ / اِبْنَةٌ kelimeleri iki özel isim arasında baba oğul veya baba-kız münasebeti bildirildiğinde elif yazılmaz ve okunmaz;

جَاءَ خَالِدُ بْنُ جَمَال — Cemalin oğlu Halid geldi.

Câe Hâlidu’bnu Cêmal

O, Kemalin oğlu Hasandır. هُوَ حَسَنُ بْنُ كَامِلٍ

Huve Hasanu’bnu Kâmil

Ömer’in kızı Hafsa dedi ki; قَالَتْ حَفْصَةُ بْنَةُ عُمَرَ:

Kâlet Hafsatu’bnetu ‘Umera:

d. Fethanın tenvininden dolayı gelen tenvin kısmında bahsettiğimiz destek elifi de yazıldığı hâlde okunmaz;

كِتَاباً قَلَماً بَاباً

bâben kalemen kitâben

e. Aynı şekilde mâzi fiilin üçüncü çoğul şahıs çekiminde gelen destek elifi de yazıldığı hâlde okunmaz;

celesû جَلَسُوا zehebû ذَهَبُوا ketebû كَتَبُوا

sâferû سَافَرُوا icteme‘û اِجْتَمَعُوا

f. Harfi-tarif alan bir kelimeye lâm harf-i cerri bitişirse buradaki elif harfi yazılmaz ve okunmaz;

li’l-muderrisi الْمُدَرِّسُ + ل = لِلْمُدَرِّسِ

Not: Allah lafzının başındaki elif-lâm harfleri de harf-i tarif gibi kabul edildiğinden eğer lâm harf-i cerri bitişirse buradaki elif harfi yazılmaz ve okunmaz;

el-hamdu li'llâh الحَمْدُ لِلّٰه

Bazı İsimlerdeki Özel İmlâ :

Bazı özel isimler kuralların dışında bir yazıma sahiptir. Bunlardan;

a. عَمْرو **'Amr** ismi عُمَر Ömer ile karışmaması için sonuna bir vâv eklenmiştir.

b. دَاوُد **Dâvûd** ismi iki vâv alacağı yerde tek vâvla yazılır.

İsm-i Mevsûllerde Özel İmla :

İsm-i mevsûllerden müfred-müzekker (اَلَّـــذِي), müfred-müennes (اَلَّتِي) ve cem-i müzekker (اَلَّذِينَ) sîygaları hariç, diğerleri çift lâm alır;

Çoğul	İkil	Tekil	
اَللَّذينَ	اَللَّذَانِ / اَللَّذيْنَ	اَلَّذي	**Eril**
اَللاَّتِي / اَلَّوَاتِي / اَللاَّئِي	اللَّتَانِ / اللَّتَيْنِ	اَلَّتِي	**Dişil**

Yazılmadan Okunan Harf-i Medlerde Özel İmlâ :

a. Elif: Harf-i medd olan elif bazı kelimelerde yazılmadığı hâlde varmış gibi okunur. Aşağıdaki örneklerde elif harflerinin olması gereken yerleri parantez arasında gösterdik. Bunların başlıcaları şunlardır;

اَللّٰهُ (اَللاّهُ)	اِسْحٰقُ (اِسْحَاقُ)	الرَّحْمٰنُ (الرَّحْمَانُ)
All**â**hu	İsh**â**ku	er-rahm**â**nu
هٰذِهِ (هَاذِهِ)	هٰذَا (هَاذَا)	ذٰلِكَ (ذَالِكَ)
h**â**zihi	h**â**zâ	z**â**like
هٰكَذَا (هَاكَذَا)	هٰهُنَا (هَاهُنَا)	اِلٰهٌ (اِلاَهٌ)
h**â**keza	h**â**hunâ	il**â**hun
هٰؤُلاَءِ (هَاؤُلاَءِ)	كَذٰلِكَ (كَذَالِكَ)	لٰكِنْ (لاَكِنْ)
h**â**ulâi	kez**â**like	l**â**kin

Not: Şu kelimede de bir elif eksiktir, ayrıca vâv harfi de fazla yazılmıştır, parantez arasındaki gibi olması gerekirdi;

Ul**â**'ike (ألائك) أولائك

Not: Yazılmadığı hâlde okunan elif-i medd harfini göstermek için özellikle Kur'ân-ı Kerim'de kullanılan **(~) (')** gibi işaretler de vardır.

b. Yâ: Kelime sonunda gelen ه harfinden önceki harfin harekesi kesra ise, bu durumda kelimenin sonunda yazılmadığı hâlde okunan bir yâ harfi vardır. Örnek:

بِإِذْنِهِ　　مِن عِلْمِهِ　　وَرُسُلِهِ　　مِن خَلْفِهِ

min halfihî　　ve rusulihî　　min 'ilmihî　　bi iznihî

مِن عُمْرِهِ　　فِي جَيْبِهِ　　على كِتَابِهِ　　فَوْقَ غُصْنِهِ

fevka ğusnihî　　'ala kitâbihî　　fî ceybihî　　min 'umrihî

c.Vâv: Kelimenin sonunda gelen ه harfinden önceki hareke fetha veya damme ise, bu durumda yazılmadığı hâlde okunan bir vâv harfi vardır. Örnek:

وحْدَهُ　　لَهُ　　عَمَلُهُ　　قَوْلُهُ

kavluh**û**　　'âmeluh**û**　　leh**û**　　vahdeh**û**

كَتَبَهُ　　أَكَلَهُ　　شَرِبَهُ　　عَدَّدَهُ

'addedeh**û**　　şeribeh**û**　　ekeleh**û**　　ketebeh**û**

Hemze Çeşitleri

Hemze-i Vasl (Geçiş / Bağlama / Ulama Hemzesi / (هَمْزَة الوَصل) :

Kelime başında bulunan ve başka bir kelimeden sonra geldiğinde okumadan atlanılan hemzeye **hemze-i vasl (bağlama hemzesi)** denir.

Bağlama hemzesi şu kelimelerin **başında** bulunur:

a. Harf-i tarifin (belirlilik takısı) başındaki hemze;

Çocuk gitti ذَهَبَ الْوَلَدُ

Öğrenci yazdı كَتَبَ الطَّالِبُ

Harf-i tarif alan bir kelimeye lâm harf-i cerri bitişirse buradaki elif harfi yazılmaz ve okunmaz;

li'l-muderrisu لِلْمُدَرِّسِ = ل + الْمُدَرِّسُ

Not: Allah lafzının başındaki elif-lâm harfleri de harfi tarif gibi kabul edildiğinden eğer lâm harfi cerri bitişirse buradaki elif harfi yazılmaz ve okunmaz;

el-hamdu-lillâh الحَمْدُ لِلَّه

b. Sulâsî / Mucerred (üç harfli) fiillerin emirlerinin başındaki elifler;

Otur dedi. قَالَ اجْلِسُ

Kâle’clis

Öğren dedi. قَالَ ادْرُسْ

Kâle’drus

c. İf’âl (إِفْعَـــالٌ) bâbı dışındaki başında elif harfi bulunan mezîd (artırılmış) fiillerin mâzi, emir ve mastarlarındaki elifler;

O istifade etti. هُوَ اسْتَفَادَ

Huve’stefâde

Kullan dedi. قَالَ اسْتَعْمِلْ

Kale’ste’mil

Çalış dedi. قَالَ اجْتَهِدْ

Kale’ctehid

Ve kırıldı وانْكَسَرَ

Ve’nkesera

d. Şu isimlerin başındaki hemzeler;

kız evlat	اِبْنَةٌ	oğul	اِبْنٌ
iki kişi,iki	اِثْنَتَانِ	iki şey, iki	اِثْنَانٌ
kadın	اِمْرَأَةٌ	adam, kişi	اِمْرُؤٌ

isim اِسْمٌ

İsmin nedir? مَا اسْمُكَ؟

Me'smuke?

Öğretmenin karısı geldi. جَاءَ امْرَأَةُ الْمُدَرِّسِ.

Câe'mraetu'l-muderris.

Öğrencilerden ikisi gitti. ذَهَبَ اثْنَانِ مِنَ الطُّلَّابِ .

Zehebe'snâi mine't-tullâb

Not: اِمْـــرُؤٌ ve اِمْـــرَأَةٌ kelimeleri başlarına belirlilik takısı geldiği zaman الْمَرْءُ ve الْمَرْأَةُ şeklinde yazılır.

e. Ayrıca اِبْنَةٌ / اِبْـــنٌ kelimeleri iki özel isim arasında baba-oğul münasebeti bildirdiğinde elif yazılmaz ve okunmaz;

Cemalin oğlu Halid geldi. جَاءَ خَالِدُ بْنُ جَمَالٍ

Câe Hâlidu'bnu Cêmal

O, Kemalin oğlu Hasandır. هُوَ حَسَنُ بْنُ كَامِلٍ

Huve Hasanu'bnu Kâmil

Ömer'in kızı Hafsa dedi ki: قَالَتْ حَفْصَةُ بْنَةُ عُمَرَ:

Kâlet Hafsatu'bnetu 'Umer:

f. Ayrıca besmelelerde, اِسْــــمٌ kelimesinin elifi yazılmaz ve okunmaz;

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

Bismi'llahi'r-rahmâni'r-rahîm

Not: Görüldüğü gibi vasl hemzelerinde, yani bağlama / ulama / geçiş hemzelerinde elif harfinin üzerinde hemze dediğimiz (ء) işareti bulunmaz.

Not: Vasl hemzesinden önce gelen kelime uzun sesle bitiyorsa bu uzun ses kısa okunur;

ebu't-tabîbi (doktorun babası) أَبُو الطَّبِيبِ

fi'l-beyti (evde) فِي البَيْت

murabba't-tîni (incir reçeli) مُرَبَّى التِّينَ

'ale'l-mektebi (masanın üstü) عَلَى المَكْتَبِ

Not: Vasl hemzelerinden önceki geçiş yapılacak kelimenin son harfi cezmli ise geçiş esnasında bu cezm kesra şeklinde açılır;

Kapıyı aç! !اِفْتَحْ اَلْبَاب = !اِفْتَحِ اَلْبَاب

Dersi yaz! !اُكْتُبْ اَلدَّرْس = !اُكْتُبِ اَلدَّرْس

Odaya gir! !اُدْخُلْ اَلْغُرْفَة = !اُدْخُلِ اَلْغُرْفَة

Suyu iç! !اِشْرَبْ اَلْمَاء = !اِشْرَبِ اَلْمَاء

Hemze-i Kat' (Kesme Hemzesi / هَمْزَة القَطْع):

Kelimenin başında gelip kesinlikle okunması gereken hemzelerdir. Hemze-i kat' olan kelimeler şöyle sıralanabilir;

a. İf'âl (إِفْعَالٌ) bâbındaki hemze her durumda okunur. Örnek:

ikmâl إِكْمَالٌ ekmil! ! أَكْمِلْ ekmele أَكْمَلَ

b. Muzari fiil birinci şahıs eki olan hemze (mütekellim hemzesi);

ectehidu أَجْتَهِدُ eclisu أَجْلِسُ ektubu أَكْتُبُ

c. İsm-i tafdîllerdeki hemzeler;

ahsenu أَحْسَنُ ecmelu أَجْمَلُ

d. Sıfat-ı müşebbehenin hemzesî;

esvedu أَسْوَدُ ezraku أَزْرَقُ ahmeru أَحْمَرُ

e. Taaccub fiillerinin hemzesi;

Ecmil bihi! أَجْمِلْ بِهِ ! Mâ ecmelehu! مَا أَجْمَلَهُ !

f. Hemze ile başlayan Arapçaya başka dillerden girmiş özel isimlerin hemzesi;

İbrâhim إِبْرَاهِيم İsmâil إِسْمَاعِيل

g. Soru harfi olan hemze;

Sana demedim mi? E lem ekul leke? أَلَمْ أَقُلْ لَكَ ؟

Rabbiniz değil miyim? E lestu bi‘rabbikum? أَلَــسْتُ بِرَبِّكُمْ؟

Not: Görüldüğü gibi kat‘ hemzelerinde, yani kesme hemzelerinde elif harfinin üzerine hemze dediğimiz ء işareti de gelir.

h. Sulâsî fiillerin mâzisinde ve masdarlarındaki hemzeler de hemze-i kat’ dırlar;

ekletun	أَكْلَةٌ	ekele	أَكَلَ
emrun	أَمْرٌ	emera	أَمَرَ

i. Bunun dışında diğer kelimelerin başındaki hemze-i kat'lar;

ahmerun أَحْمَرٌ esbâbun أَسْبَابٌ aklâmun أَقْلاَمٌ

Bitişik Yazılan Harfler

a. Tek harften oluşan harf-i cerler (بِـ، لِـ، كَـ)

كَقَلَمٍ لِلْوَلِدِ بِالْمَدْرَسَةِ

kalem gibi çocuk için okulda

b. و atıf harfi ile فَ harfi de bitişik yazılır;

فَالْكِتابُ وَاللَّهِ

c. Soru eki olan hemze (أ) de başına geldiği kelimeye bitişik yazılır;

أَتُرِيدُ شَايًا أَمْ قَهْوَةً؟ أَلَسْتُ طالِباً؟

Çay mı yoksa kahve mi istersin? Sen öğrenci değil misin?

Arapça Rakamlar ve Noktalama İşaretleri

Arapça Rakamlar

Her ne kadar Türkçede kullandığımız (0,1,2,3,4, ……) şeklindeki sembollerin Arapça kökenli olduğu kabul ediliyor ve Arapçada bunlar kullanılıyorsa da Arap ülkelerinin çoğunda yaygın olan diğer rakamlar ve dilimizdeki karşılıkları şunlardır:

٠	١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Noktalama işaretleri:

/ - (…) "…" ؟ ! ؛ ، : .

II. BÖLÜM
NAHİV
(SÖZDİZİMİ-SENTAKS)

Nahiv: Söz dizimi, sentaks, (kelimenin cümle içindeki durumunu ve bu duruma göre i‘rabını inceleyen bilim dalıdır).

1-Arapça'da Cümle (الْجُمَلَةُ)

Cümle: Arapça kelimelerden meydana gelen ve bir anlam ifade eden söz dizisine denir. İki kısma ayrılır.

a) İsim Cümlesi: İsim ile başlayan cümleye denir.

Mesela: اَلْكِتَابُ مُفِيدٌ Kitap faydalıdır.

Veya إنّ الْكِتَابَ مُفِيدٌ Gerçekten kitap faydalıdır.

b) Fiil Cümlesi: Fiil ile başlayan cümleye denir.

قَرَأَ عَلِيٌّ كِتَابًا Ali bir kitap okudu.

Veya قُرِأَ الْكِتَابُ Kitap okundu.

كَانَ الْكِتَابُ كَبِيراً Kitap büyüktü.

2. İzafet (İsim Tamlaması) (الاِضافةُ)

a) İki isim, bir isim tamlamasını meydana getirir.

Mesela: قَلَمُ التِّلْمِيذِ Öğrencinin kalemi.

Burada tilmiz kelimesi قَلَمُ kelimesini tamamlıyor. Kalem kelimesi muzaf, التِلْمِيذِ kelimesi muzafun ileyhtir. ال ile gelir.Muzaf tamlanan, muzafun ileyh de tamlayandır.

Bazı misaller: بَابُ الْبَيْتِ Evin kapısı

مِفْتَاحُ الصُّنْدُوقِ Sandığın anahtarı

Muzafun ileyh nekire olursa bir şeyin hangi maddeden yapıldığını veya ne için kullanılacağını gösterir.

Mesela: فِنْجَانُ شَايٍ Çay fincanı

قَلَمُ رَصَاصٍ Kurşun kalem

Bazen zincirleme isim tamlaması da olur.

Mesela: مِفْتَاحُ بَابِ الغُرفةِ Odanın kapısının anahtarı

Muzafun ileyh zamir de olabilir.

Mesela : بَيْتُنَا Evimiz كِتَابِي Kitabım

3. Sıfat Tamlaması اَلصِّفَةُ وَ الْمَوْصُوفُ

Arapça'da sıfat tamlamasında, sıfat daima nitelediği isimden sonra gelir. Mesela : كِتَابٌ كَبِيرٌ Büyük kitap

طَالِبٌ مُجْتَهِدٌ Çalışkan öğrenci

Bu misallerde طَالِبٌ ve كِتَابٌ mevsuf كَبِيرٌ ve مُجْتَهِدٌ kelimeleri sıfattır.

Sıfat tamlamasında sıfatlar mevsuflarına on yerde uyum gösterirler.

Mesela: اَلرَّجُلُ الْغَنِيُّ Zengin adam

Müfret, tensiye, cemi, müzekker, müennes, marife, nekire, merfu, mansub, mecrurlukta sıfat ile mevsuf mutabık olurlar.

4. MEBNİ VE MUĞRAB

a) Mebni Kelime: Amilin değişmesi ile kelimenin son harfinin harekesi değişmeyen kelimelerdir.

Lazım mebniler: Hiçbir durumda sonu değişmeyen kelimelerdir. Bunların bazıları isim bazıları fiil ve harflerin hepsidir.

Mebni isimler, içinde zamirler, işaret isimleri, isim-i mevsuller, soru isimleri ve bazı zarflar, lazım mebnilerdir.

Mesela: هَذَا - هُوَ - اَلَّذِي - هُنَا - ذَلِكَ

Bu kelimelerin son harfleri hiçbir durumda değişmez. Fiiller içinde ise mazi fiil, emir fiili mebnidir. Mesela: اِضْرِبْ – فَتَحَ

Harflerin hepsi mebnidir. Mesela: نَعَمْ – مَا – هَلْ – فِي

Arız Mebniler: La'nın ismi on birden on dokuza kadar olan sayılar, yön isimleri, te'kid ve cemi müennes nunu bitişen muzariler arız mebni kelimelerdir.

Mesela: تَحْتَ، أَحَدَ عَشَرَ، لاَ وَلَدَ، يَا أَحْمَدُ، يَأْكُلَنَّ، لَيَفْعَلَنَّ

gibi.

b) Muğrab: Cümlede amile göre kelimenin son harfinin harekesinin değişmesi demektir. Mebni olmayan bütün isimler muğrabtır. Fiili muzari muğrabtır.

Mesela: لَنْ يَصْنَعَ النَّجَّارُ بَابًا، جَاءَ الْمُعَلِّمُ

Mu’rab الكلمات المعربة

İ‘rab: Kelimenin sonundaki harf ve hareke değişikliğine denir. İ‘raba tabi olan kelimeye mu‘rab denir. Mebni olmayan isin ve fiiller mu‘rabtır.

İ‘rabda damme ,kesre,fetha ve sükun kullanılır.

Mesela: قَرَأْتُ كِتَابًا، لَنْ أَذْهَبَ إِلَى السُّوقِ، اَلْقَلَمُ طَوِيلٌ

Merfû‘lar المرفوعات

Fail: Bir fiil cümlesinde işi yapan özneye fail denir ve son harfinin harekesi merfudur.

Mesela: جَاءَ الأُسْتَاذُ Üstaz kelimesi faildir ve son harekesi olan

zal harfi merfu olur.

Bazen fail zamir de olabilir كَسَرْتُ الْقَلَمَ Kalemi kırdım.

Naib-i fail: Meçhul fiiller, fail yerine merfu alır, naib-i fail (sözde özne) olarak merfu olur.

Mesela: Kapılar açıldı فُتِحَتِ الأَبْوَابُ

Kitap okundu. قُرِأَ الْكِتَابُ

Pencereler kapandı. أُغْلِقَتِ النَّوَافِذُ

Mubteda-Haber

İsim cümlesinin kendisi ile başladığı isme mubteda denir. Haber ise mubtedanın ne durumda olduğunu bildiren kelimedir. Her ikisi de merfu olurlar

Mesela: Cadde geniştir. اَلشَّارِعُ وَاسِعٌ

Hava soğuktur. اَلْجَوُّ بَارِدٌ

Mubteda ile haber arsında uyum olmalı. Bu uyum tekillik, ikillik, çoğulluk, erillik ve dişillik bakımından olur. Normalde mubteda marife, haber nekire olur.

Nevâsıh

İsim cümlesinin başına gelip, mubteda ve haberin i'rabını da adını da değiştiren fiil ve harflere nevasıh denir. İnne ve kardeşleri diye de adlandırılan ve sayıları yedi olan bu harfler şunlardır:

إِنَّ، أنَّ، كَأَنَّ، لَكِنَّ، لَيْتَ، لَعَلَّ، لاَ

Mesela: Bugün cumadır. اَلْيَوْمُ جُمُعَةٌ

Gerçekten bugün cumadır. إِنَّ الْيَوْمَ جُمُعَةٌ

(اَلْيَوْمُ) mubteda (جُمُعَةٌ) haber iken, cümlenin başına İnne gelince İnenin ismi (اَلْيَوْمَ) ve inenin haberi (جُمُعَةٌ) olur.

Nâkıs Fiiller

كَانَ Fiilinin kardeşleri olarak bilinen bu nakıs fiiller 13 tanedir:

كَانَ، أَصْبَحَ، صَارَ، أَضْحَى، ظَلَّ، بَاتَ، أَمْسَى، مَا زَالَ، مَا بَرِحَ، مَا فَتِئَ، مَا اِنْفَكَّ، لَيْسَ، مَا دَامَ

Bunların bir kısmının sadece mazi ve muzarileri kullanılır لَــيْسَ gibi bazılarının hem mazi hem muzari مَا يَــزَالُ, bazılarının da hem mazi hem muzari hem de emri kullanılır كَانَ gibi.

Mesela: Öğrenci zengin değildir. لَيْسَ الطَّالِبُ غَنِيًّا

Daima ittifak içindedirler. لاَ يَزَالُونَ مُتَّفِقِينَ

Doğru olunuz. كُونُوا صَادِقِينَ

Mansûbât

Bir kelimenin cümle içindeki yeri nasb olmayı gerektiriyorsa bu kelimeler mansubattandır. Başta mefuller, meful'u mutlak, meful'un bih veya mefhul'un fih olarak bulunurlar ve mansubturlar.

Mesela: Adam sakin bir uyku uyuyor. يَنَامُ الرَّجُلُ نَوْمًا هَادِئًا

Bir kitap okudu. قَرَأَ كِتَابًا

Kapının önünde durduk. وَقَفْنَا أَمَامَ الْبَابِ

Allah'ın emrine uyalım diye namaz kılarız. نُصَلِّي إِطَاعَةً لله

Hal olarak gelen kelimeler de mansupturlar.

Mesela: Binmiş olarak yolculuk yaptım. سَافَرْتُ رَاكِبًا

Temyiz olarak gelen kelimeler de mansuptur.

Mesela: Bir sandık elma satın aldım. اِشْتَرَيْتُ صُنْدُوقًا تُفَّاحًا

Münada muzaf olduğunda mansup olur. Nida harfinden sonra gelir. Nida harfleri şunlardır: أ، آ، أَيَا، هَيَّا، أَيْ، أَيُّهَا، يَا

Mesela: Ey merhametlilerin en merhametlisi. يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

Meczûmât

Muzari bir fiilin önüne cezmeden harflerden birisinin gelmesi ile son harf harekesinin cezm olduğu durumlardır.Muzariyi cezmeden harfler şunlardır: لَمْ، لَمَّا، لِ، لاَ

Mesela: O okula gitmedi. لَمْ يَذْهَبْ إِلَى الْمَدْرَسَةِ

Kapıyı açma. لاَ تَفْتَحْ البَابَ

İki muzariyi cezmeden harfler şunlardır:

مَنْ، مَا، إِنْ، إِذْمَا، مَهْمَا، مَتَى، أَيَّانَ، أَيُّ، أَيْنَ، أَنَّى، حَيْثُمَا، كَيْفَمَا

Mesela : Okursan anlarsın. إِنْ تَقْرَأْ تَفْهَمْ

Kim iyilik yaparsa onu bulur. مَنْ يَعْمَلْ خَيْرًا يَجِدْهُ

Mecrûrât

Cer sadece isimlere ait bir durumdur. Muzafın ileyh olan kelimeler mecrur olur.

Mesela: Evin kapısı. بَابُ الْبَيْتِ

Ağacın meyvesi. فَاكِهَةُ الشَّجَرَةِ

Bir de harfi cerlerden sonra gelen kelimeler de mecrurdur.

Harfi cerler şunlardır:

بِ، مِنْ، إِلَى، عَنْ، عَلَى، لِ، فِي، كَ، حَتَّى، رُبَّ، وَاوُ الْقَسَمِ، بَاءُ الْقَسَمِ

Mesela: Biz evdeyiz. نَحْنُ فِي الْبَيْتِ

Ankara’ya gittik. سَافَرْنَا إِلَى أَنْقَرَةَ

Tevâbi‘

Bir önceki kelimenin i‘rabına uyan kelimelere tevabi‘ denir.

Sıfat: Bir varlığın durumunu, rengini, şeklini bildiren kelimelerdir.Mevsuf olan kelimenin i‘rabını alır.

Mesela: Terbiyeli kız. اَلْبِنْتُ الْمُهَذَّبَةُ

Akıllı oğlan. اَلْوَلَدُ الْعَاقِلُ

Zengin adam. رَجُلٌ غَنِيٌّ

Sıfat ve mevsuf arasında her konuda uyum olmalıdır.

Te'kid

Bir önceki kelimenin mana karşılığını açan ve ona kuvvet kazandıran kelimeye tekid denir. Aynı kelimenin tekrarı ile olur.Bazen de kullanılan farklı kelimelerle de tekid yapılır.

Mesela: Sana rastladım sana. صَادَفْتُ بِكَ بِكَ

Kitabın hepsini okudum. قَرَأْتُ الْكِتَابَ كُلَّهُ

Bedel: Kendinden önceki kelimeyi açıklamak ve pekiştirmek için gelen, i‘rab bakımından da ona uyan isme denir.

Mesela: سَأَلَ عَنْكَ صَدِيقُكَ أَحْمَدُ Arkadaşın Ahmet seni sordu.

قَرَأْتُ الْكِتَابَ نِصْفَهُ Kitabın yarısını okudum.

Atıf: Bir ismi açıklamak için ona ilave edilen diğer isme atıf denir. Arada atıf harfi bazen kullanılır bazen de kullanılmaz. Atıf harfleri ise şunlardır: وَ، فَ، ثُمَّ، أَوْ، أَمْ، حَتَّى، لَكِنْ

Mesela: جَاءَتْ أُمُّ صَالِحٍ خَدِيجَةُ Salih'in annesi Hatice geldi.

قَامَ الْمُعَلِّمُ وَ التَّلَامِيذُ Öğretmen ve öğrenciler ayağa kalktı.

İ'rablar: Cümlede kelimenin son harfinin harekesinin değişikliğe uğraması veya kelimenin son harfinin değişiklik göstermesine i'rab denir.

Arapça konuşma dilinde son harfin harekesi genelde sakin olarak telaffuz edilir. Ancak nahiv ilminde kelimenin son harfinin varlığı ve de harekenin nasıl olacağı önemli bir konudur.

İ'rablar lafzi,takdiri ve mahalli olmak üzere üç kısımda müteala edilir.

Mesela: فَتَحْتُ الْبَابَ **lafzî i'rab**. (Kapıyı açtım)

رَأَيْتُ عِيسَى **takdiri i'rab** (İsa'yı gördüm)

هَذَا مُعَلِّمُ الْمَدْرَسَةِ **mahalli i'rab** (Bu okulun öğretmenidir.)

İsimlerin İ‘rabı

Eğer isim munsarif ise (her üç harekeyi de alabilen):

Ref halinde (zamme) ذَهَبَ عَلِيٌّ Ali gitti.

Nasb halinde (fetha) قَرَأْتُ كِتَابًا Bir kitap okudum

Cer halinde (kesra) لَعِبَ بِالْكُرَةِ Topla oynadı

Eğer isim cemi müennes salim ise:

Ref halinde (zamme) قَالَتْ مُسْلِمَاتٌ Hanımlar dedi.

Nasb halinde (kesra) رَأَيْتُ مُسْلِمَاتٍ Hanımları gördüm

Cer halinde(kesra) مَرَرْتُ بِمُسْلِمَاتٍ Hanımlara uğradım.

Eğer isim cemi mükesser (kırık) ise:

Ref halinde (zamme) جَاءَ الطُّلاَّبُ Öğrenciler geldi.

Nasb halinde (fetha) عَلِمْتُ الطُّلاَّبَ Öğrencileri bildim.

Cer halinde(kesra) جَرَا عَلَى أَنْهَارٍ Nehirler üzerinden geçti.

Eğer isim gayri munsarif ise:

Ref halinde (zamme) قَامَ أَحْمَدُ Ahmet kalktı

Nasb halinde (fetha) رَأَيْتُ أَحْمَدَ Ahmet'i gördüm

Cer halinde(fetha) مَرَرْتُ بِأَحْمَدَ Ahmet'e uğradım

Harf ile i‘rab olan isimler

a) Cemi müzekker salimlerin i‘rabı:

Ref halinde (و) جَاءَ الْمُسْلِمُونَ Müslümanlar geldi.

Nasb halinde (ي) رَأَيْتُ الْمُسْلِمِينَ Müslümanları gördüm

Cer halinde (ي) مَرَرْتُ بِمُسْلِمِينَ Müslümanlara uğradım.

20, 30, 40 gibi onluk sayılarda cemi müzekker salim gibi i‘rab alırlar. Mesela: عشرون ()، ثلاثون ()، أربعن

b)Tesniye İsimlerin i‘rabı:

Ref halinde (ا) خَرَجَ تَلْمِيذَانِ iki öğrenci çıktı

Nasb halinde (ي) أَرْسَلْتُ هَدِيَّتَيْنِ iki hediye gönderdim

Cer halinde(ي) أَعْطَيْتُ الْفَقِيرَيْنِ iki fakire verdim

c) Beş ismin i‘rabı: ابٌ اخٌ حَمٌ فُو ذُو

Mütekellim ya har , bir isme muzaf olduklarında

Ref halinde (و) Kardeşin gitti. ذَهَبَ أَخُوكَ

Nasb halinde (ا) Ağzına baktım. نَظَرْتُ فَاكَ

Cer halinde(ي) Babana uğradım. مَرَرْتُ إِلَى أَبِيكَ

Muzaf olmadığında, cemi olduklarında normal isim olarak i‘rab alırlar. İsm-i tasğir olduğunda da normal isim gibi i‘rab edilir.

Mesela: جَاءَ الأَبُ Baba geldi.

رَأَيْتُ إِخْوَتَكَ Kardeşlerini gördüm

Fiillerin İ‘rabı

a) Mazi fiilin i‘rabı:

Mazi filer fetha, zamme ve sükun üzere mebnidir.

Mesela: ضَرَبَ قَتَلوُا وَجَدْتُ

b) Muzari fiilin i‘rabı:

Çoğu siygaları i‘rab alır.(12 siyga)

İki siygası mebnidir. Müenneslik nunu bitişen siygaları mebnidir.

Beş siyga hareke ile i‘rab edilir. يَفْعَلُ تَفْعَلُ تَفْعَلُ أَفْعَلُ نَفْعَلُ

Emir fiili de mebnidir.

Mesela: اِذْهَبْ إِلَى السُّوقِ Çarşıya git.

Harflerin i‘rabı:

Bütün harfler mebnidir. Harekeleri değişmez.

Mesela: Sükun üzere mebni مِنْ

Fetha üzere mebni اِنّ

Zamme üzere mebni منذُ

Cümlelerin i‘rabı

a) İ‘rabı olan cümleler:

Mesela: اَلتَّاجِرُ يَرْبَحُ فِي السُّوقِ Tüccar çarşıda kazanır.

جَاءَ وَلَدُكَ يَبْكِي Oğlun ağlayarak geldi.

b) İ‘rabı olmayan cümleler:

Mesela اللهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ Allah her şeyin yaratıcısıdır.

ذَهَبَ الَّذِي رَأَيْتُهُ Gördüğüm kimse gitti.

Gayr-i Munsarifin İ‘rabı

Tenvin ve kesreyi kabul etmeyen ve kesrenin yerine fetha alan kelimelerdir. (Bu harekeler tenvinsiz olmak zorundadır.)

Ref halinde (zamme) جَاءَ أَحْمَدُ

Nasb halinde (fetha) رَأَيْتُ أَحْمَدَ

Cer halinde (fetha) مَرَرْتُ بِأَحْمَدَ

Edatlar

En çok kullanılan edatlar

a) Soru edatları

(أ) أَلَيْسَ اللهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ؟ Allah kuluna yetmez mi?

(هَلْ) هَلْ أَنْتَ تَاجِرٌ؟ Sen tüccar mısın?

(مَنْ) مَنْ جَاءَ إِلَيْكُمْ؟ Size kim geldi?

(كَمْ) كَمْ أُجْرَةُ حِذَائِكَ؟ Ayakkabın kaç liradır?

(مَتَى) مَتَى تَذْهَبُ إِلَى بَلَدِكَ؟ ülkene ne zaman gidiyorsun?

(أَيُّ) بِعْتَ حِصَانَ أَيِّ رَجُلٍ ؟ Hangi adamın atını sattın?

(أَيْنَ) أَيْنَ مُدَرِّسُكُمْ؟ Öğretmeniniz nerededir?

فِي : de- da anlamında **كُنْتُ فِي الْبَيْتِ** (evdeydim)

بِ : -de, -da ve ile anlamında **كَتَبْتُ بِالْقَلَمِ** (kalemle yazdım)

كَ : gibi anlamında **وَجْهُكَ كَالْقَمَرِ** (yüzün ay gibi)

عَلَى: üzerinde anlamında اَلسَّاعَةُ عَلَى الْخِوَانِ (saat masanın üstünde)

مِنْ : den-dan anlamında اَلْوَلَدُ خَافَ مِنْكَ (çocuk senden korktu)

مُذْ–مُنْذُ : den beri مَا رَأَيْتُكَ مُنْذُ عَشْرَةِ أَيَّامٍ (on günden beri seni görmedim)

فَوْقَ: üst taraf anlamında اَلْكِتَابُ فَوْقَ الْمِنْضَدَةِ (kitap masanın üstünde)

تَحْتَ: alt taraf anlamında اَلرِّسَالَةُ تَحْتَ الْكُرْسِيِّ (mektup sandalyenin altında)

يَمِينٌ: sağ taraf anlamında يَمِينِي مُفْلُوجٌ (sağ tarafım felç)

يَسَارٌ: sol taraf anlamında جَارُكَ الْيَسَارِ تَاجِرٌ sol komşun tüccardır

III. BÖLÜM
SARF
(MORFOLOJİ)

SARF

Sarf bilgisi, kelimenin, istenilen manaya göre biçim değiştirmesini inceler. Konuşan tarafından niyet edilen anlama bağlı olarak kelimenin ve çeşitli türevlerinin nasıl şekillendiği ve yöntemlerinin çalışmasıdır.

Arapçada üç çeşit kelime vardır: 1. İsim, 2. Fiil, 3. Harf. Fiil ve isim asılları üç harften oluşmaktadır: **دَرَسَ، دَرْسٌ**

1. İsim

İnsan, hayvan, bitki, cansız nesneyi veya manası zamana bağlı olmayan bir işi gösterir. Mesela: ali, mutfak, kedi, ders. **عَلِـــيٌّ، مَطْـــبَخٌ، قِطَّةٌ، دَرْسٌ**

2. Fiil

Üç temel zamandan birine bağlı olmak üzere, başlı başına bir anlam ifade eden kelimelere fiil denir. Fiiller zaman bakımından üç çeşittir: mâzi, muzâri‘ ve emir.

Mâzi: geçmişte meydana gelen bir eylemi anlatan fiil türüdür. Mesela:

كَتَبَ : yazdı

جَلَسَ : oturdu

خَرَجَ : çıktı

Muzâri‘: şuanda gerçekleşen veya gelecekte meydana gelecek olan bir eylemi anlatır. Mesela:

يَكْتُبُ: yazıyor - yazar

يَجْلِسُ: oturuyor - oturur

يَخْرُجُ: çıkıyor - çıkar

Emir: bir şahıstan bir eylemin yapılmasını veya bir arzunun yerine getirilmesini istediğimiz durumlarda kullanılır. Mesela:

اُكْتُبْ: yaz

اِجْلِسْ: otur

اُخْرُجْ: çık

3. Harf

Tek başına tam bir anlam ifade etmeyen kelimelerdir. Başına geldikleri kelime türleri bakımından üç çeşittir:

a. Sadece isimlerin başına gelenler: عَنْ، عَلَى، فِي، بِ، إِلَى

b. Sadece fiillerin başına gelenler: أَنْ، لَنْ، كَيْ

c. Hem isimlerin hem de fiillerin başına gelenler: فَ، وَ، ثُمَّ

İsim

Bir varlığa delalet eden kelimelerdir. Arapçada isimler cinsiyet, sayı, belirlilik bakımından sınıflandırılmaktadır.

Arapça İsimlerde Cinsiyet

Arapça da isimler dalalet ettikleri varlıkların erkek ya da dişi oluşları veya böyle kabul edilişlerine göre eril ve dişil olmak üzere ikiye ayrılır.

Tau't-te'nis Dişilik 'te'si (ة – ـــــة): Kelimenin dişi olduğunu gösterir ve isimlerin sonuna bitişik olarak yazılır.

Bir (Bayan) : تِلْمِيــذَةٌ Bir (Erkek) öğrenci : تِلْمِيذٌ öğrenci

Arapçadaki her eril kelimenin dişilik 'te'si ile dişil yapılması söz konusu değildir. Ayrıca bazı kelimelerin eril şekli olmaksızın sadece dişil formları vardır. Mesela; قَلَــمٌ (Kalem) kelimesi قَلَمَــةٌ şeklinde dişi yapılamaz. Benzer şekilde طَاوِلَةٌ (Masa) kelimesinin 'te'si atılarak طَــاوِلٌ şeklinde eril yapılamaz çünkü bu kelimenin aslı dişildir.

Arapça İsimlerde Belirlilik

اَلْ : Arapça da kelimeler Nekra (Belirsiz) ve Marife (Belirli) olmak üzere ikiye ayrılır. İşaret isimleri (هَذَا، هَذِهِ) Şahıs zamirleri (أَنَا، أَنْــتَ) ve sonuna sahiplik eki bitişen kelimeler (كِتَابُكَ، كِتَابُــهُ) belirlidir. Belirsiz bir isim, başına (elif-lam/ال) takısı alırsa bu kelime belirli hale gelir ve kelimenin sonundaki tenvin kalkar.

(belirli) kitap : اَلْكِتَابُ ← (herhangi) bir kitap : كِتَابٌ

Sayı Bakımından İsimler

1. Tekil (müfred)

Eril veya dişil, tek bir varlığa işaret eden isimdir. Mesela:

أُمٌّ: anne حِصَانٌ: at

ضَيْفٌ: konuk مُرَبًّى: reçel

2. İkil (Tesniye, Müsennâ)

Cinsiyet ayrımı gözetilmeksizin, iki varlığı ifade eden kelimelerdir. Tekil bir ismin sonuna, (ان) ya da (ين) ekleyerek elde edilir. Mesela:

وَلَدٌ	bir çocuk	وَلَدَيْنِ – وَلَدَانِ	iki çocuk
كِتَابٌ	bir kitap	كِتَابَيْنِ – كِتَابَانِ	iki kitap

Arapçada Çoğullar

1. Cemi müzekker salim (Düzenli Eril Çoğul): Arapça da müzekker (eril) isimlerin kurallı bir şekilde çoğul yapılmasına denir. Müzekker isimlerin sonuna (ونَ) getirilerek çoğul yapılır. Bütün tekil isimleri bu şekilde çoğul yapamayız. Örneğin çoğul isimlerin başına harf-i cer geldiğinde sonlarına (ونَ) yerine (ينَ) getirilir.

مُؤْمِنٌ ← مُؤْمِنُونَ ← مَعَ الْمُؤْمِنِينَ. İnananlarla birlikte

مِصْرِيٌّ ← مِصْرِيُّونَ ← مَعَ مِصْرِيِّينَ. Mısırlılarla birlikte

Düzenli eril çoğullar ötre alması gereken durumlarda (Mesela: fâil ya da müpteda vb.) ötre yerine (ون) , üstün (Mesela: mef'ûl vb.) ve kesre (Mesela: cerr ya da muzafun ileyh vb.) alması gereken durumlarda bunun yerine (ين) alırlar .

يُحِبُّ الْمُعَلِّمُونَ التِّلْمِيذَ الْمُجْتَهِدَ

Öğretmenler çalışkan öğrenciyi sever.

رَأَيْتُ الْمُعَلِّمِينَ فِي الْمَدْرَسَةِ

Öğretmenleri okulda gördüm.

ذَهَبْتُ مَعَ الْمُعَلِّمِينَ إِلَى الْمَدْرَسَةِ

Öğretmenlerle beraber okula gittim.

2. Cem'i Müennes Salim (Düzenli Dişil Çoğul): Arapça da müennes isimlerin kurallı olarak yapılan çoğullarına denir. Müennes isimlerin sonundaki yuvarlak tâ (ة، ـــة) atılır ve onun yerine ötre alması gereken durumlarda (Mesela: fâil ya da müpteda vb.) ötre (اتٌ), üstün (Mesela: mef'ûl vb.) ve kesre (Mesela: cerr ya da muzafun ileyh vb.) alması gereken durumlarda ise (اتٍ) getirilerek çoğul yapılır. Mesela:

تِلْمِيذَةٌ ⟵ Kız öğrenciler :تِلْمِيذَاتٌ

صَدِيقَةٌ ⟵ Kız arkadaşlar:صَديقَاتٌ

عَالِمَةٌ ⟵ Âlim kadınlar:عَالِمَاتٌ

مُعَلِّمَةٌ ⟵ Bayan öğretmenler:مُعَلِّمَاتٌ

تُحِبُّ الْمُعَلِّمَاتُ التِّلْمِيذَ الْمُجْتَهِدَ

Bayan öğretmenler çalışkan öğrenciyi sever.

رَأَيْتُ الْمُعَلِّمَاتِ فِي الْمَدْرَسَةِ

Bayan öğretmenleri okulda gördüm.

ذَهَبْتُ مَعَ الْمُعَلِّمَاتِ إِلَى الْمَدْرَسَةِ

Bayan öğretmenlerle beraber okula gittim.

3. Cem-i Teksir (Kırık Cemi): Düzensiz çoğul diye isimlendirilen bu çoğullar; tekillerinden herhangi bir kurala bağlanmaksızın türemiş olan çoğullardır. Bunlar ancak sözlükten bakılarak veya duyularak öğrenilebilir.

صَديقٌ (ج) أَصْدِقاءُ : Arkadaşlar

قَلَمٌ (ج) أَقْلامٌ: Kalemler

تِلْميذٌ (ج) تَلاميذُ: Öğrenciler

دَفْتَرٌ (ج) دَفاتِرُ: Defterler

مَدْرَسَةٌ (ج) مَدَارِسُ: Okullar

كِتابٌ (ج) كُتُبٌ: Kitaplar

Mastar

Zaman ve şahıs kaydına bağlı olmaksızın, bir iş veya oluşu bildiren ve ait olduğu fiilin bütün harflerini içeren isme denir.

a. Sülâsi mücerret fiillerin mastarları:

Bu fiillerin mastarları için farklı formlar vardır. Bu formlardan bazıları ise şunlardır:

1. Sanat, meslek, iş anlatan sülâsi mücerret fiillerin mastarları فِعَالَةٌ formundadır: Mesela: زِرَاعَةٌ

2. Uzaklaşma, kaçınma, çekindirme anlatan mastarlar فِعَـــــالٌ formundadır. Mesela: فِرَاقٌ

3. Hareket, kıpırdanış ve davranış anlatan fiillerin mastarları فَعْـــلاَنُ formundadır. Mesela: هَيْجَانُ

4. Hastalık, rahatsızlık bildiren fiillerin mastarları فُعَـــالٌ formundadır. Mesela: زُكَامٌ

5. Renk bildiren fiillerin mastarları فُعْلَةٌ formundadır. Mesela: خُضْرَةٌ

b. Mim'li mastar

Mim harfi ile başlayan bir mastardır. İki formu vardır: مَفْعَلٌ، مَفْعِلٌ

Kökü üç harften oluşan bir fiilden, مَفْعَـــلٌ formunda, eğer fiilin ilk harfi illetli bir harf ise مَفْعِلٌ formunda elde edilir. Mesela:

نَظَرَ	مَنْظَرٌ
وَقَعَ	مَوْقِعٌ

Üçlü olmayan fiillerden elde edilmesi ise, muzâri‘ kalıbında, muzârat harfini ötreli mim'e dönüştürerek ve sondan bir önceki harfi üstün yaparak elde edilir. Mesela: اِنْتَصَرَ مُنْتَصَرٌ

c. Sınâ‘î Mastar

Sınâ‘î mastar, ismin sonuna nisbet ya'sı ve dişilik te'si eklenerek yapılır. Mesela: كَمْ كَمِّيَّةٌ

İsmi fail

Fiilden türeyip bir işi yapanı gösteren kelimeye denir. Sülâsi fiillerden فَاعِلٌ formunda elde edilir. Mesela: كَتَبَ كَاتِبٌ

Fiilin orta harfi illetli ise, illetli harf hemze (ء)'ye dönüşür. Mesela:

نَامَ نَائِمٌ

Fiilin son harfi illetli ise, illetli harf atılır. Mesela: قَضَى قَاضٍ

İsmi meful

Fiilden türeyip de yapılan işten etkilenen kişi veya nesneyi gösteren kelimeye denir. Sadece geçişli (müte‘addî) fiilden elde edilir. Sülâsi fiillerde مَفْعُولٌ formunda türer. Mesela: كَتَبَ مَكْتُوبٌ

Fiilin orta harfi illetli ise, مَفْعُــولٌ veznindeki vâv (و) harfi atılır.

Mesela: بَاعَ مَبِيعٌ

Sülâsi mezîd ve Rubâ‘î fiillerin ismi mefulleri, muzârat harfi atılıp yerine ötreli bir mim harfi getirilmek suretiyle elde edilir. Mesela:

أَبْعَثَ يُبْعِثُ مُبْعَثٌ

Sıfatı Müşebbehe

Bir niteliğin karakterin ahlak veya duygunun bir varlıkta sabit veya uzun süreli bulunduğunu gösteren sıfatlara denir.

Sıfat-ı müşebbehe bu fiillerin çekimli ve geçişsiz olanlarından türetilir. Mazisi فَعِــلَ formunda gelip renk, sakatlık ve süs ifade eden geçişsiz fiillerin kalıplarıdır.

فَعِلَ ، اَفْعَلَ ، فَعْلاَن

فَرِحَ ، اَحْمَر ، عَطْشَان

Mazisi فَعُلَ vezninde gelen fiillerin kalıplarıdır.

فَعِيل ، فَعْل، فُعَال ، فَعَال

شَرِيف، سَهْل، شُجَاع، جَبَان

İsmi Tafdîl (Üstünlük Sıfatı)

İsmi Tafdil, iki taraf arasında ortak olan bir vasıfta birinin diğerine göre daha çok veya daha üstün olduğunu belirten ayrıca bir gruptan en üstün olanını belirtmeye yarayan kelimelere denir ve sıfatlardan (أَفْعَـــلُ) ef'alu vezninde türetilir.

كَبِيرٌ – أَكْبَرُ: En büyük, daha büyük

صَغِيرٌ – أَصْغَرُ : En küçük, daha küçük

قَرِيبٌ – أَقْرَبُ: En yakın, daha yakın

بَعِيدٌ – أَبْعَدُ: En uzak, daha uzak

İsmi tafdil dört şekilde kullanılır.

1. Kıyaslama yapmak için: مِنْ harfi ceriyle (-den daha büyük)

اَلشَّمْسُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَمَرِ: Güneş Ay'dan daha büyüktür.

2. İsmi tafdilden sonra gelen kelime belirsiz ve tekil olursa; "en büyük" anlamına gelir.

أَكْبَرُ مَدِينَةٍ: En büyük şehir

3. İsmi tafdilden sonra gelen isim belirli ve çoğulsa; "-in en büyüğü" anlamındadır.

أَكْبَرُ المدنِ Şehirlerin en büyüğü

4. İsmi tafdilin herhangi bir isimle sıfat tamlaması olarak çekimi de “en” anlamı verir.

اَلْوَلَدُ الأَكْبَرُ	اَلْوَلَدَانِ الأَكْبَرَانِ	الأَوْلاَدُ الأَكَابِرُ / أَكْبَرُونَ
en büyük çocuk	en büyük iki çocuk	en büyük çocuklar
اَلْبِنْتُ الْكُبْرَى	اَلْبِنْتَانِ الْكُبْرَيَانِ	اَلْبَنَاتُ الْكُبَرُ / الْكُبْرَيَاتُ
en büyük kız çocuğu	en büyük iki kız çocuğu	en büyük kız çocuklar

Misaller :

وَلَدُ الْمُعَلِّمِ أَكْبَرُ مِنْ بِنْتِهِ : Öğretmenin oğlu kızından daha büyüktür.

أُخْتُكَ أصْغَرُ مِنْكَ : Kız kardeşin senden daha küçüktür.

اِسْتَانْبُول أَكْبَرُ مَدِينَةٍ فِي تُرْكِيا : İstanbul Türkiye'nin en büyük şehridir.

بِنْتِي الْكُبْرَى هِيَ زَيْنَب : En büyük kızım Zeynep'tir.

هِيَ أَعْلَمُ مِنْهُ : O bayan, ondan daha bilgilidir.

İsmi Tasgir

Küçüklük ve azlık ifade etmek üzere فُعَيْلٌ، فُعَيْعِلٌ، فُعَيْعِيلٌ kalıplarından birine göre türetilen isimlerdir. Mesela: رَجُلٌ– رُجَيْلٌ

İsmi Zaman ve Mekân

(Zaman ve yer isimleri). Fiilin meydana geldiği yeri ve zamanı belirten kelimelere zarf denir.

Sülasilerde iki vezindedirler:

مَفْعِلٌ :

İsmi zaman ve ismi mekân üç yerde **مَفْعِلٌ** veznindedir.

A) ‘Ayne'l-fiili muzaride kesreli olan sahih fiillerde

نَزَلَ – يَنْزِلُ – مَنْزِلٌ

جَلَسَ – يَجْلِسُ – مَجْلِسٌ

B) Misal-i vavi olan fiillerde

وَعَدَ – يَعِدُ – مَوْعِدٌ

وَقَفَ – يَقِفُ – مَوْقِفٌ

C) Ecvef-i yâî olan fiillerde

ضَافَ – يَضِيفُ – مَضِيفٌ

ضَاقَ – يَضِيقُ – مَضِيقٌ

مَفْعَلٌ:

Yukarıda sıralanan üç durum dışındaki sülasi fiillerde ismi zaman ve mekân bu kalıpta gelir. Muzarilerindeki ayne'l-fiil ötreli olmasına rağmen bazı fiillerin örneğin : سَجَدَ، شَرَقَ gibi ismi zaman ve mekânları مَفْعِلٌ vezninde gelir.

Mesela: جَرَى– مَجْرَى   لَعِبَ – يَلْعَبُ – مَلْعَبٌ

İsmi Alet

Bir eylemi gerçekleştirmek için kullanılan alet isimlerine denir. Sadece geçişli sülasi fiillerden türetilebilen ismi aletlerin üç vezni vardır.

مِفْعَلٌ ، مِفْعَالٌ، مِفْعَلَةٌ

ضَرَبَ – يَضْرِبُ – مِضْرَبٌ (raket)   نَظَرَ – يَنْظُرُ – مِنْظَارٌ (dürbün)

سَطَرَ – يَسْطُرُ – مِسْطَرَةٌ (cetvel)   كَنَسَ – يَكْنِسُ – مِكْنَسَةٌ (süpürge)

Fiiller

Arapçada fiiller genel olarak mâzi (di’li geçmiş zaman), muzâri (şimdiki zaman – geniş zaman) ve emir olmak üzere 3’e ayrılır.

Mâzi (Di'li Geçmiş Zaman): Arapçada fiillerin şahıslara göre çekimi vardır. Herhangi bir mâzi fiilin çekimini öğrenince diğer mazi fiilleri de buna göre çekebiliriz. Mesela:

Girdi :دَخَلَ Çıktı :خَرَجَ

Yazdı :كَتَبَ Okudu :قَرَأَ

İdi, oldu :كَانَ Anladı :فَهِمَ

Arapça Mâzi (Di'li Geçmiş Zaman) Fiil Çekim Tablosu

Cem'* *(Çoğul)	***Tesniye* *(İkil)***	***Müfred* *(Tekil)***	
كَتَبُوا Onlar yazdı	كَتَبَا O ikisi yazdı	كَتَبَ O yazdı	**Gâib (III. Şahıs Eril)**
كَتَبْنَ Onlar yazdı	كَتَبَتَا O ikisi yazdı	كَتَبَتْ O yazdı	**Gâibe (III. Şahıs Dişil)**
كَتَبْتُمْ Siz yazdınız	كَتَبْتُمَا Siz ikiniz yazdınız	كَتَبْتَ Sen yazdın	**Muhatab (II. Şahıs Eril)**
كَتَبْتُنَّ Siz yazdınız	كَتَبْتُمَا Siz ikiniz yazdınız	كَتَبْتِ Sen yazdın	**Muhataba (II. Şahıs Dişil)**
كَتَبْنَا Biz yazdık		كَتَبْتُ Ben yazdım	**Nefsi Mütekellim (I. Şahıs Eril ve Dişil)**

Mesela:

Çocuk dersi yazdı :كَتَبَ الْوَلَدُ الدَّرْسَ

Kız kitabı aldı :أَخَذَتْ الْبِنْتُ الْكِتَابَ

MUZÂRİ‘: Şimdiki zaman, geniş zaman ve ön ek (سَــوْفَ ،س) alarak gelecek zamanı da kapsayan bir zamandır.

Mâzi fiil, muzâri yapılırken mâzi fiilin başına bitişen 4 harf vardır, bunlar (أَتَيْــن) diye isimlendirilen “Elif, ta, ya ve nûn” harfleridir. Bunlara muzârât harfleri de denir.

Çalışıyor :عَمِلَ – يَعْمَلُ   Yazıyor :كَتَبَ – يَكْتُبُ

Gidiyor :ذَهَبَ – يَذْهَبُ

Arapça Muzâri (Şimdiki Ve Geniş Zaman) Fiil Çekim Tablosu

Cem‘ (Çoğul)	***Tesniye (İkil)***	***Müfred (Tekil)***	
يَكْــتُبونَ Onlar yazıyorlar	يَكْــتُبانِ O ikisi yazıyor	يَكْتُبُ O yazıyor	**Gâib (III. Şahıs Eril)**
يَكْــتُبْنَ Onlar yazıyorlar	تَكْــتُبانِ O ikisi yazıyor	تَكْــتُبُ O yazıyor	**Gâibe (III. Şahıs Dişil)**
تَكْــتُبونَ Siz yazıyorsunuz	تَكْــتُبانِ Siz ikiniz yazıyorsunuz	تَكْــتُبُ Sen yazıyorsun	**Muhatab (II. Şahıs Eril)**
تَكْــتُبْنَ Siz yazıyorsunuz	تَكْــتُبانِ Siz ikiniz yazıyorsunuz	تَكْــتُبينَ Sen yazıyorsun	**Muhataba (II. Şahıs Dişil)**
نَكْــتُبُ Biz yazıyoruz		أَكْتُبُ Ben yazıyorum	**Nefsi Mütekellim (I. Şahıs Eril ve Dişil)**

Mesela:

Giriyor :يَدْخُلُ	Çıkıyor :يَخْرُجَ
Yapıyor :يَفْعَلُ	Okuyor :يَقْرَأُ

Gelecek Zaman

Arapçada yakın gelecek için muzâri fiilin başına sin (سَ), uzak gelecek için sevfe (سَــــوْفَ) getirilir. Muzâri fiilin başına bu eklere getirilerek, bütün şahıslara göre çekimi yapılır. Mesela:

yazacak سَوْفَ يَكْتُبُ	yazacak سَيَكْتُبُ	yazıyor يَكْتُبُ

Fiillerin Emir Kipleri

Herhangi bir fiilin emir kipi, o fiilin muzari kipinden yapılır. 3 harfli fiillerin, orta harflerinin harekesi muzari sigalarında (form) üç şekilde gelir.

Çıkıyor : خَرَجَ – يَخْرُجُ	Yazıyor, (ötre) : كَتَبَ – يَكْــتُبُ
Gülüyor :ضَحِكَ – يَضْحَكُ	Gidiyor, (üstün) : ذَهَبَ – يَذْهَبُ
Oturuyor : جَلَسَ – يَجْلِسُ	İniyor, (esre) : نَزَلَ – يَنْزِلُ

Muzâri fiillerden emir türetmek için yapılması gerekenler sırayla şöyledir:

1. Fiil başında bulunan muzarat harfi atılır.
2. Fiilin ikinci harfi harekesiz ise onun önüne;

a. orta harfinin harekesi ötre olan fiiller için (hemzesi -ء- olmayan) ötreli bir elif getirilir,

b. orta harfinin harekesi üstün veya esre olan fiiller için ise (hemzesi -ء-olmayan) kesreli bir elif getirilir.

3. Fiilin ikinci harfi harekeli ise önüne elif getirilmez.
4. Fiilin son harfi cezimlenir (ـْـ). Mesela:

كَتَبَ – يَكْتُبُ – اُكْتُبْ : yaz! دَخَلَ – يَدْخُلُ – اُدْخُلْ : gir!

ذَهَبَ – يَذْهَبُ – اِذْهَبْ : git! جَمَعَ – يَجْمَعُ – اِجْمَعْ : toplan!

نَزَلَ – يَنْزِلُ – اِنْزِلْ : in! جَلَسَ – يَجْلِسُ – اِجْلِسْ : otur!

Emir Fiilin Çekimi: Bu şekil yapılan emre emr-i hâzır denir, bunun nedeni muhataba (yani karşımızdaki kişi veya kişilere verilen) emirdir. Bir de emr-i gaib vardır, (karşımızda bulunmayan kişi veya kişilere verilen emirdir) onun kalıbı ise farklıdır.

Emir Fiil Çekimi

Cem' (Çoğul)	*Tesniye (İkil)*	*Müfred (Tekil)*	
اُكْــتُبُوا Yazın	اُكْــتُبَا İkiniz yazın	اُكْــتُبْ Yaz	Muhatab (II. Şahıs Eril)
اُكْــتُبْنَ Yazın	اُكْــتُبَا İkiniz yazın	اُكْــتُبِي Yaz	Muhataba (II. Şahıs Dişil)

Arapçada Nefy ve Nehyler (Olumsuz Yapma ve Yasaklamalar)

Arapçada mâzi ve muzâri fiiller, مَــا ، لاَ ile olumsuz yapılır. Mâzi fiillerin başına olumsuzluk eki olarak sadece مــا getirilebilir. Ancak muzâri fiilin başına hem مَا hem de لاَ gelebilir. Mesela:

gitmiyorsun	لاَ تَذْهَبُ	gidiyorsun	تَذْهَبُ	gitmedin	مَا ذَهَبْتَ
içmiyorsun	لاَ تَشْرَبُ	içiyorsun	تَشْرَبُ	içmedin	مَا شَرِبْتَ
oturmuyorsun	لاَ تَجْلِسُ	oturuyorsun	تَجْلِسُ	oturmadın	مَا جَلَسْتَ

Yapma, etme vb. gibi nehiyler, muzari fiil kalıbının başına لا getirilerek elde edilir. لا (lâ en-nâhiye) edatı muzâri fiilin başına geldikten sonra o fiil meczum olur. Muzâri fiilin lâ en-nâhiye ile meczum halini aşağıdaki tabloda görmekteyiz.

***Cem'* (Çoğul)**	***Tesniye* (İkil)**	***Müfred* (Tekil)**	
لاَ يَكْـــتُبوُا Onlar yazmasınlar	لاَ يَكْـــتُبَا O ikisi yazmasın	لاَ يَكْتُبْ O yazmasın	**Gâib (III. Şahıs Eril)**
لاَ يَكْـــتُبْنَ Onlar yazmasınlar	لاَ تَكْـــتُبَا O ikisi yazmasın	لاَ تَكْـــتُبْ O yazmasın	**Gâibe (III. Şahıs Dişil)**
لاَ تَكْـــتُبوُا Siz yazmayınız	لاَ تَكْـــتُبَا Siz ikiniz yazmayın	لاَ تَكْـــتُبْ Sen yazma	**Muhatab (II. Şahıs Eril)**
لاَ تَكْـــتُبْنَ Siz yazmayınız	لاَ تَكْـــتُبَا Siz ikiniz yazmayın	لاَ تَكْـــتُبِي Sen yazma	**Muhataba (II. Şahıs Dişil)**
لاَ نَكْـــتُبْ Biz yazmayalım		لاَ أَكْتُبْ Ben yazmayım	**Nefsi Mütekellim (I. Şahıs Eril ve Dişil)**

Mesela:

gitme!	لاَ تَذْهَبْ	gidiyorsun	تَذْهَبُ
içme!	لاَ تَشْرَبْ	içiyorsun	تَشْرَبُ
oturma!	لاَ تَجْلِسْ	oturuyorsun	تَجْلِسُ

Arapçada Edilgen Form

Türkçede öznesi belli olan fiillere etken, Arapçada ise malum fiil denir. Öznesi belli olmayan fiillere edilgen yani meçhul fiil denir. Fiile, kim? ne? sorusunu sorduğumuzda aldığımız cevap öznedir yani fâildir.

Kalem kırıldı :كُسِرَ الْقَلَمُ Çocuk kalemi kırdı :كَسَرَ الْوَلَدُ الْقَلَمَ

Kitap alındı :أُخِذَ الْكِتَابُ Öğrenci kitabı aldı :أَخَذَ الطَّالِبُ الْكِتَابَ

Arapçada meçhul (edilgen) fiillerin türetilişi

3 Harfli Mâzi Fiillerin Edilgen Yapılışı: Fiilin ilk harfinin harekesi ötreye, ikinci harfinin harekisi ise esreye çevrilir. Eğer ikinci harfin harekesi esre ise hiçbir değişiklik yapılmaz. Üçüncü harfin harekesi ise değiştirilmez fetha olarak kalır. Mesela:

yazıldı : كُتِبَ yazdı : كَتَبَ

Ali dersi yazdı : كَتَبَ عَلِيٌّ الدَّرْسَ

Ders yazıldı: كُتِبَ الدرسُ

3 Harfli Muzâri Fiillerin Edilgen Yapılışı

Muzâri fiiller meçhul yapılırken; fiilin fetha olan birinci harfinin harekesi ötreye, sondan ikinci harfinin harekesi ise fethaya çevrilir. Eğer

sondan ikinci harfinin harekesi fetha ise bir değişiklik yapılmaz aynı şekilde kalır.

Yazılıyor :	يُكْتَبُ	Yazıyor :	يَكْتُبُ
Çıkarılıyor:	يُخْرَجُ	Çıkıyor :	يَخْرُجُ
Okunuyor :	يُقْرَأُ	Okuyor :	يَقْرَأُ

Lâzım ve Müteaddî fiiller

a. Lâzım fiil: Nesne almayan fiile denir. Mesela: كَرُمَ الرَّجُلُ

b. Müteaddî fiil: Nesne alan fiile denir. Mesela: قَرَأَ عَلِيٌّ جَرِيدَةً

Kök Bakımından Fiiller

1. Mücerred fiil

Bütün kök harfleri fiilin aslından olan fiillere denir. Mesela: نَصَرَ، قَدِمَ، رَكِبَ

Üç harfli mücerred fiil:

Üç harfli mücerred fiilin altı durumu vardır, mazi ve muzârideki orta harflerin hareke değişimi aşağıdaki altı formda verilmiştir. Her fiilin orta harfinin harekesini öğrenmek için sözlüğe bakmak gerekmektedir.

كَتَبَ يَكْتُبُ	فَعَلَ	يَفْعُلُ	1. Bâb
جَلَسَ يَجْلِسُ	فَعَلَ	يَفْعِلُ	2. Bâb
فَتَحَ يَفْتَحُ	فَعَلَ	يَفْعَلُ	3. Bâb
عَلِمَ يَعْلَمُ	فَعِلَ	يَفْعَلُ	4. Bâb
حَسُنَ يَحْسُنُ	فَعُلَ	يَفْعُلُ	5. Bâb
حَسِبَ يَحْسِبُ	فَعِلَ	يَفْعِلُ	6. Bâb

Dörtlü mücerred fiil:

Dört harfli mücerred fiilin yalnız bir formu vardır:

فَعْلَلَ يُفَعْلِلُ: دَحْرَجَ يُدَحْرِجُ

2. Mezid fiil

Üç veya dört harfli bir köke, bir, iki veya üç harf eklenerek elde edilir. Mesela: أَنْزَلَ، اِنْفَعَلَ، تَقَطَّعَ

Üçlü mezid fiiller: Üç harfli bir fiil kendi dışında bir, iki veya üç harf alabilir:

a. Bir harf eklenerek elde edilenler:

فَعَّلَ: قَدَّمَ، أَفْعَلَ: أَكْرَمَ، فَاعَلَ: سَاعَدَ

b. İki harf eklenerek elde edilenler:

تَفَعَّلَ: تَكَرَّمَ، اِفْتَعَلَ: اِجْتَمَعَ، تَفَاعَلَ: تَقَاتَلَ، اِفْعَلَّ: اِحْمَرَّ، اِنْفَعَلَ: اِنْصَرَفَ

c. Üç harf eklenerek elde edilenler:

اِسْتَفْعَلَ: اِسْتَقْبَلَ، اِفْعَوْعَلَ: اِحْدَوْدَبَ، اِفْعَالَّ: اِحْمَارَّ

Dört harfli fiilden türemiş fiiller:

Dört harfli bir fiile bir yada iki harf eklenerek elde edilen formlardır:

a. Dört harfli bir fiile bir harf eklenirse, bu sadece aşağıdaki formda olur:

تَفَعْلَلَ: تَدَحْرَجَ

b. Dört harfli bir fiile iki harf eklenirse, bu aşağıdaki iki formda olur:

اِفْعَنْلَلَ: اِفْرَنْقَعَ

اِفْعَلَلَّ: اِقْشَعَرَّ

AKSÂM-I SEB'A

Fiiller kök harflerinin cinsine göre bölümlere ayrılır. Bu da iki çeşittir:

a. Sahih Fiil

Kök harflerinden hiç birisinde illet harfi (ا، و، ي) olmayan fiildir.

Kendi içerisinde üç kısma ayrılır:

1. Sâlim: İçinde hemze ya da şeddenin bulunmadığı fiil türüdür:

قَعَدَ، نَصَرَ

2. Mehmûz: Aslî harflerinden biri hemze olan fiildir: **سَأَلَ، أَكَلَ**

3. Muzâf: İçinde aynı iki harfin peş peşe geldiği fiildir. **فَرَّ، دَقَّ**

b. Mu'tel fiiller:

Kök harflerinden biri yada ikisi illet harfi olan fiildir. Dört kısma ayrılır:

1. **Misâl:** Asıl harflerinden ilki illet harfi olan fiildir. Mesela: **وَصَلَ**
2. **Ecvef:** Ortadaki harfi illet harfi olan fiildir. Mesela: **قَالَ**
3. **Nâkıs:** Son harfi illet harfi olan fillerdir. Mesela: **رَمَى**
4. **Lefîf:** İçerisinde iki illet harfi bulunan fiillerdir. İkiye ayrılır;

a. **Lefîf Mefrûk:** Başı ve sonu illetli olan fiillerdir. Mesela: **وَفَى**

b. **Lefîf Makrûn:** Ortası ve sonu illetli olan fiildir. Mesela: **طَوَى**

Tekid Lamı

Olumlu muzari fiilin başına manasını pekiştirmek ve kuvvetlendirmek için getirilen fethalı lamdır. إنَّــا لَنَكْتُــبُ دَرْسَــنَا Biz mutlaka derslerimizi yazarız.

Tekid Nunu

Muzari ve emri tekid için bu fiillerin sonlarına getirilen şeddeli ve şeddesiz nun (ن)lardır. لَتَعْلَمَنْ هَلْ تَفْعَلَنَّ؟

Taaccub Fiilleri

Bir şey karşısında duyulan hayret ve şaşkınlığı anlatan fiillerdir. İki vezni vardır:

a) مَا أفْعَلَهُ

b) أفْعِلْ بِهِ

Fiillerden sonraki zamirlerin yerine zamir dışındaki diğer isimler de gelebilir. Genellikle bu fiiller "….ne güzel, ne çirkin, vs. …..ne kadar güzel, ne kadar çirkin" gibi manalara gelirler.

ما أحْسَنَ السَّمَاءَ! أحْسِنْ بالسَّمَاءِ!

Ne güzel gökyüzü! Ne güzel gökyüzü!

İsim Fiiller

Arapçada fiil şeklinde olmayıp fiil ifade eden ve fiil gibi cümlede işlev gören kelimelerdir. Mesela: مَكَانَــكَ! "Dur!" manasına gelir. Bu kelime aslında "senin yerin" anlamındadır, fakat fiil anlamını kazanarak "dur" anlamını kazanmıştır.

Diğer bazı isim fiiller şunlardır: آمِين – Kabul eyle, هَــات Getir, أُفٌّ Bıktım

Camid Fiiller

Yalnızca bir zamanı veya birkaç şahısta çekimi bulunan fiillerdir. Bu fiiller mazi veya emir olarak sadece bir formda bulunurlar.

a) Mazi formda olanlar: لَيْسَ، مَا دَامَ، كَرِبَ، عَسَى، حَرَى، شَرَعَ، بِئْسَ، نِعْمَ، سَاء

b) Emir formunda olanlar: هَبْ، تَعَلَّمَ، هَلُمَّ، هَاتِ، تَعَالَ